

Biuletyn Informacyjny

KOWR
www.kowr.gov.pl

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 3/2019

Polska żywność podbija świat

Spółdzielnie energetyczne

szansa na poprawę warunków życia i niezależność energetyczną obszarów wiejskich

- 1 Chcesz zapewnić sobie **stabilne dostawy energii elektrycznej** z Twoim udziałem?
- 2 Chcesz zagwarantować sobie na przyszłość **stabilne dochody**, o których to Ty współdecydujesz?
- 3 Chcesz współtworzyć **potencjał energetyczny** swojego regionu?
- 4 Chcesz realizować **lokalne projekty** wspierające rolnictwo w oparciu o **czystą, odnawialną energię**?
- 5 Chcesz uczestniczyć w budowie **lokalnej społeczności aktywnej gospodarczo**?

Współpracuj lokalnie i decyduj o kierunkach rozwoju swojego regionu.

Pamiętaj!

Jeżeli wytwarzasz energię elektryczną z OZE, będąc członkiem spółdzielni energetycznej, możesz korzystać z rozliczeń prosumenckich.

Spis treści

3

Polska żywność podbija świat

Aby pozytywny trend w handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi został utrzymany, niezbędne są przedsięwzięcia promocyjne służące umocnieniu pozycji polskich produktów za granicą. Takie działania realizuje KOWR.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Podstawowy dokument polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich w Polsce przyjęty przez Radę Ministrów. Przedstawia cele, kierunki interwencji oraz działania, które mają służyć realizacji celu głównego strategii oraz długookresowej wizji polskiej wsi.

List Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
Grzegorz Pięta 2

Polska żywność podbija świat
Katarzyna Szymańska 3

KOWR i Grupa Enea – współpraca na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii 7

Spółdzielnie energetyczne – szansa na niezależność energetyczną obszarów wiejskich
Joanna Stasiak-Panek 8

KOWR realizuje, ARiMR finansuje 10

Rynek wina w Polsce – zadania KOWR
Piotr Burkot 12

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020
Ilona Sadłowska, Anna Sieja-Wasilewska 15

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030
Marzena Trajer 18

Poznańskie święto smaków, czyli wielki finał „Bitwy Regionów” 20

Poradnik eksportera. Rodzaje strategii wchodzenia na rynki zagraniczne 22

Sytuacja na rynkach rolnych 24

Summary 32

Biuletyn
Informacyjny KOWR
ISSN 1233-2437
nakład 8000 egz.

Wydawca:
Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa
01-207 Warszawa
ul. Karolkowa 30

Redakcja:
Departament Rozwoju Rynku
Wydział Wydawnictw
tel. 22 376-71-14
faks 22 376-70-51
e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Wydrukowano na papierze certyfikowanym PEFC

Wydawnictwo bezpłatne

***Szanowni Państwo,
Drodzy Czytelnicy,***

cieszę się, że postanowili Państwo zapoznać się z kolejnym numerem „Biuletynu Informacyjnego” Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Tematy poruszane w tym wydaniu są nie tylko informacją o działaniach podejmowanych przez KOWR, ale także wskazują trendy panujące w polskiej gospodarce i branży rolno-spożywczej.

Jesteśmy dumni, że jako agencja wykonawcza polityki rolnej państwa możemy uczestniczyć w przedsięwzięciach wspierających polskich eksporterów żywności. Promocja zagraniczna prowadzona przez KOWR przyczyniła się do tego, że kolejny rok z rzędu towary rolno-spożywcze z Polski cieszą się coraz większą popularnością w wielu krajach na całym świecie. Polskie produkty są synonimem doskonałej jakości i są jednym z naszych najlepszych towarów eksportowych. Jest to oczywiście zasługa przedsiębiorców, jednak cieszymy się, że jako instytucja realizująca politykę rolną określaną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju wspieramy firmy w przedsięwzięciach promocyjnych. Jesteśmy wszędzie tam na świecie, gdzie dzieje się coś ważnego, gdzie tętni gospodarcze życie globu.

W Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa troszczymy się o to, co dzieje się w kraju. Jesteśmy przekonani, że przygotowywane w KOWR innowacyjne projekty i rozwiązania systemowe ułatwią pracę, którą wykonują polscy rolnicy i otworzą przed naszymi wytwórcami żywności nowe perspektywy produkcji i handlu.

W tym wydaniu zachęcamy Państwa do zapoznania się z nowymi rozwiązaniami prawnymi dotyczącymi możliwości zakładania spółdzielni energetycznych. Podstawowym celem tych regulacji jest wdrożenie rozwiązań, które przyczyniłyby się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionów. Mają one służyć rozwiązywaniu ewentualnych problemów z dostępnością energii na terenach wiejskich oraz poprawie konkurencyjności rolnictwa i jakości życia na wsi.

Zachęcam także do zapoznania się ze „Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów i stanowi plan długofalowych działań w gospodarce i branży rolno-spożywczej w całym kraju.

*Zapraszam do lektury
Grzegorz Pięta
p.o. Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa*

Polska żywność podbija świat

Rok 2019 to kolejny rok wzrostu obrotów polskiego handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi. Aby pozytywny trend został utrzymany, niezbędne są przedsięwzięcia promocyjne służące umocnieniu pozycji polskich produktów za granicą. Takie działania realizuje KOWR.

Polscy producenci żywności i napojów odnoszą coraz większe sukcesy na świecie. Polskie produkty są coraz szerzej znane i doceniane szczególnie przez konsumentów z Europy Zachodniej. Rośnie renoma naszego kraju jako producenta żywności zdrowej, smacznej i wysokiej jakości. Wartość eksportu polskiej żywności w 2018 roku osiągnęła rekordowy poziom 29,7 mld euro¹, co jest najlepszym wynikiem w dotychczasowej historii. W porównaniu z 2017 r. nastąpił wzrost o 6,8%, a od przystąpienia Polski do UE wartość ta wzrosła niemal sześciokrotnie. Jednocześnie w 2018 r. dynamika wzrostu wartości eksportu była większa niż importu, co wpłynęło na zwiększenie dodatniego salda obrotów handlowych do 9,7 mld euro z 8,5 mld euro w 2017 r.

Unia Europejska pozostaje kluczowym partnerem handlowym Polski – w 2018 r. wartość sprzedaży produktów rolno-spożywczych do krajów UE wyniosła 24,5 mld euro, co stanowiło 83% przychodów uzyskanych z eksportu żywności. Najważniejszym partnerem handlowym Polski, z eksportem na poziomie

7,2 mld euro, były Niemcy. Głównymi odbiorcami polskiej żywności były także: Wielka Brytania (2,7 mld euro), Holandia (2 mld euro), Włochy i Francja (po 1,6 mld euro) oraz Czechy (1,5 mld euro).

W 2018 r. eksport do krajów spoza UE i Wspólnoty Niepodległych Państw wyniósł 3,8 mld euro. Znaczącymi odbiorcami spośród tej grupy państw były Stany Zjednoczone (528 mln euro), Arabia Saudyjska (276 mln euro), Izrael (219 mln euro) i Turcja (198 mln euro). Eksport do krajów WNP kształtował się na poziomie 1,4 mld euro, w tym do Federacji Rosyjskiej sprzedano towary rolno-spożywcze o wartości 506 mln euro, na Ukrainę – 483 mln euro, a na Białoruś – 231 mln euro.

Dane za okres styczeń–lipiec 2019 r.² pozwalają na optymistyczną prognozę, że dotychczasowa tendencja wzrostowa będzie kontynuowana. Wartość eksportu towarów rolno-spożywczych w tym okresie wyniosła 18,2 mld euro i była o ponad 8% większa niż rok wcześniej. Jednocześnie wartość importu wyniosła 12,4 mld euro (wzrost o około 6%). W efekcie dodatnie saldo wymiany zwiększyło się o około 15%, do 6 mld euro.

1. Dane, jeżeli nie wskazano inaczej, pochodzą z materiału opracowanego przez Biuro Analiz i Strategii KOWR „Polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi w 2018 r.”.

2. Opracowanie własne na podstawie danych Biura Analiz i Strategii KOWR.

Uzyskane rezultaty stanowią potwierdzenie, że branża rolno-spożywcza jest priorytetowym sektorem polskiej gospodarki, a Polska jest ważnym uczestnikiem międzynarodowego handlu żywnością. Eksport jest kluczem do długoterminowego sukcesu polskiego sektora rolno-spożywczego, ponieważ oferuje możliwości rozwoju, wykorzystując rynki wschodzące i rosnące

zapotrzebowanie konsumentów na żywność wysokiej jakości, taką jak produkowana w Polsce.

Chociaż polskie firmy branży rolno-spożywczej wchodzić ze swoją ofertą na kolejne rynki zagraniczne, to nadal ponad 80% sprzedaży przypada na wspólny rynek UE. Priorytetem resortu rolnictwa jest pomoc eksporterom w zwiększeniu sprzedaży do krajów pozau-

ZAGRANICZNE DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ROKU 2020

KRAJ	MIASTO	TERMIN	TARGI
 Niemcy	BERLIN	17–26.01.2020	GRÜNE WOCHÉ
 Niemcy	KOLONIA	02–05.02.2020	ISM COLOGNE
 Niemcy	NORYMBERGA	12–15.02.2020	BIOFACH
 ZEA	DUBAJ	16–20.02.2020	GULFOOD
 Japonia	TOKIO	10–13.03.2020	FOODEX JAPAN
 Singapur	SINGAPUR	31.03–03.04.2020	FOOD & HOTEL ASIA*
 Chiny	SHENZEN	15–17.04.2020	ANUFOOD CHINA
 Czechy	BRNO	20–23.04.2020	SALIMA
 Chiny	SZANGHAJ	13–15.05.2020	SIAL CHINA*
 Serbia	NOWY SAD	16–22.05.2020	NOVI SAD INTERNATIONAL AGRICULTURAL FAIR
 Korea Płd.	SEUL	19–22.05.2020	SEOUL FOOD & HOTEL
 Tajlandia	BANGKOK	26–30.05.2020	THAIFEX
 Holandia	AMSTERDAM	08–10.06.2020	GREENTECH
 Tajwan	TAIPEI	17–20.06.2020	FOOD TAIPEI
 Wietnam	HO CHI MINH CITY	13–15.08.2020	VIETFOOD & BEVERAGES
 Słowacja	NITRA	20–23.08.2020	AGROKOMPLEX
 Indie	MUMBAJ	23–25.09.2020	ANNAPOORNA ANUFOOD INDIA

nijnych. Resort podejmuje działania na rzecz administracyjnego otwarcia nowych rynków – w 2019 r. uzgodniono między innymi warunki eksportu jabłek do Kolumbii, Kostaryki, Tajwanu i Tajlandii, a kolejne polskie zakłady zostały zatwierdzone do eksportu produktów mleczarskich do Brazylii oraz produktów drobiowych do Chin. Drugi priorytetowy kierunek działań na

rzecz wspierania rozwoju wymiany handlowej produktami rolno-spożywczymi obejmuje promocję polskiej żywności zagranicą oraz wspieranie ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego.

Świadomość kulturowa jest czynnikiem napędzającym popyt na importowaną żywność i napoje na rynkach zagranicznych. Krajowy

KRAJ	MIASTO	TERMIN	TARGI
Francja	PARYŻ	18–22.10.2020	SIAL PARIS
Arabia Saudyjska	RIJAD/JEDDAH	PAŹDZIERNIK/LISTOPAD 2020	SAUDI AGRICULTURE/FOODEX SAUDI
Rumunia	BUKARESZT	28.10–01.11.2020	INDAGRA
Białoruś	MIŃSK	LISTOPAD 2020	PRODEXPO
Izrael	TEL AWIW	LISTOPAD 2020	ISRAFOOD
Szwecja	MALMO	LISTOPAD 2020	NORDIC ORGANIC FOOD FAIR
Indonezja	JAKARTA	LISTOPAD 2020	SIAL INTERFOOD
Turcja	STAMBUŁ	WRZESIEŃ 2020	WORLD FOOD ISTANBUL – MISJA HANDLOWA
Kazachstan	ASTANA	PAŹDZIERNIK/LISTOPAD 2020	KAZAGRO/KAZFARM – MISJA HANDLOWA
Egipt	KAIR	GRUDZIEŃ 2020	FOOD AFRICA – MISJA HANDLOWA
Polska	WARSZAWA	KWIECIEŃ 2020	MISJA PRZYJAZDOWA ZAGRANICZNYCH KONTRAHENTÓW
Polska	WARSZAWA	WRZESIEŃ/PAŹDZIERNIK 2020	MISJA PRZYJAZDOWA ZAGRANICZNYCH KONTRAHENTÓW

* KOWR organizuje tylko stoisko informacyjno-promocyjne programu promocji polskich specjalności żywnościowych (POIR) – nabór uczestników po stronie MRiRW.

Ośrodek Wsparcia Rolnictwa będzie kontynuował działania mające na celu zwiększenie rozpoznawalności Polski, polskiej kultury kulinarnej, ale przede wszystkim nowych polskich specjalności żywnościowych. Świat kojarzy polskie pierogi i wódkę, ale nadal nie jesteśmy znani z bogatej różnorodności naszej żywności, która jest efektem twórczego połączenia tradycji i współczesnych trendów.

W tym celu – dzięki różnorodnym działaniom podejmowanym przez MRiRW i KOWR oraz we współpracy z polskimi ambasadami i zagranicznymi biurami handlowymi – na całym świecie jest upowszechniany komunikat „Poland tastes good”. Przykładem może być już trzecia edycja festiwalu „POLANDSHIOK!” (Poland tastes good) w Singapurze zorganizowanego przez polską ambasadę ze wsparciem KOWR.

W trakcie festiwalu Krajowy Ośrodek przygotował prezentację polskiej sztuki kulinarnej. Przyszłe wydarzenia będą się opierać na tego rodzaju działaniach, aby zwiększyć rozpoznawalność polskiej żywności oraz szanse eksportowe.

Głównym zadaniem KOWR jest zapewnienie przedsiębiorcom możliwości zwiększenia eksportu. Oferta KOWR dla eksporterów obejmuje pomoc w dotarciu do zagranicznych kontrahentów przede wszystkim poprzez udział w największych i najważniejszych wydarzeniach targowo-wystawienniczych na świecie, wspartych przez organizację misji handlowych i dedykowanych spotkań biznesowych.

W planie zagranicznych działań promocyjnych KOWR na 2020 r. uwzględniono obecność na ponad 20 rynkach zagranicznych. Kontynuowane będą działania na rynkach już znanych i na targach, na których polska żywność jest prezentowana od kilku lat, m.in. w Niemczech, Francji, Chinach, Zjednoczonych Emiratach Arabskich, Wietnamie, Indiach, Japonii, jak i w kilku nowych destynacjach, gdzie KOWR będzie po raz pierwszy – w: Czechach, Serbii, Rumunii, Turcji i Szwecji. Wśród wybranych wydarzeń targowo-

-wystawienniczych znajdą się nie tylko te o profilu adresowanym do producentów żywności i napojów konwencjonalnych, jak Gulfood w Dubaju czy SIAL PARIS, ale także dla producentów żywności ekologicznej (Biofach w Norymberdze, Nordic Organic Food Fair w Malmo) oraz branży rolnej (targi rolne w Nowym Sadzie w Serbii, KazAgro w Kazachstanie, INDAGRA w Rumunii).

Aktywnościom na rynkach zagranicznych będą towarzyszyć działania podejmowane w Polsce – szkolenia na temat warunków i zasad prowadzenia biznesu w wybranych krajach z uwzględnieniem specyfiki branży rolno-spożywczej, misje przyjazdowe zagranicznych kontrahentów (importerów, dystrybutorów, przedstawicieli sieci handlowych) obejmujące sesje

rozmów matchmakingowych oraz wizyty w zakładach produkcyjnych, pozyskiwanie i dystrybucja ofert handlowych, udostępnianie przewodników rynkowych itp.

Rozwijane będą także działania na rzecz upowszechniania pozytywnego wizerunku polskiej żywności i branży rolno-spożywczej w zagranicznych mediach tradycyjnych oraz social mediach o charakterze branżowym lub lifestylowym, m.in. w ramach wizyt studyjnych dziennikarzy czy influencerów kulinarnych.

Wszystkich zainteresowanych udziałem w działaniach organizowanych przez KOWR lub przekazaniem nam swoich uwag i sugestii dotyczących rozwoju i doskonalenia naszej działalności zapraszamy do bezpośredniego kontaktu mailowego na adres KOWR-events@kowr.gov.pl oraz do śledzenia aktualnych ofert dostępnych pod linkiem <http://www.kowr.gov.pl/promocja/wspolpraca-miedzynarodowa/targi-i-misje-handlowe-2020>, a także do odwiedzenia profilu PolandTastesGoodPL na Facebooku.

Katarzyna Szymańska

*Kierownik Wydziału Współpracy z Przedsiębiorcami
Departament Wsparcia Eksportu KOWR*

KOWR i Grupa Enea

współpraca na rzecz rozwoju energii odnawialnej

Podpisanie trójstronnego listu intencyjnego pomiędzy Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa a Eneą i Eneą Wytwarzanie rozpoczyna współpracę, której efektem będzie budowa wielkoobszarowych farm fotowoltaicznych.

Sygnatariusze listu chcą powołać spółkę celową, której zadaniem będzie rozwój przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii. Potencjalną bazę do budowy instalacji fotowoltaicznych będą stanowiły nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, w tym te o niskiej przydatności rolniczej. W pierwszej kolejności będą to tereny określone w planach i studiach kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin jako grunty przeznaczone pod inwestycje dotyczące odnawialnych źródeł energii.

Polska wieś aktywnie włącza się w zieloną rewolucję, oferując energetyce niewykorzystywane przez rolnictwo grunty pod budowę wielkoobszarowych instalacji fotowoltaicznych. Jesteśmy naturalnym sprzymierzeńcem lokowania odnawialnych źródeł energii na wsi, która skorzysta

z rozwoju czystej energii i stabilizacji dostaw energii, podnosząc tym samym konkurencyjność swoich produktów i usług – zaznacza Jan Krzysztof Ardanowski, minister rolnictwa i rozwoju wsi.

Współpraca pomiędzy Grupą Enea i Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa wpisuje się w założenia Polityki Energetycznej Polski do 2040 r., która zakłada rozwój odnawialnych źródeł energii w celu dywersyfikacji struktury wytwarzania i obniżenia emisyjności sektora energetycznego. Rynek fotowoltaiki dynamicznie się rozwija, ubiegły rok był rekordowy pod względem przyrostu nowych instalacji fotowoltaicznych.

Branża rolno-spożywcza dysponuje niewątpliwie ogromnym potencjałem rozwoju technologii dotyczącej czystej energii. Współpraca w tym zakresie to nic innego jak realizacja założeń rządu i Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie popularyzacji odnawialnych źródeł energii i propagowania ich wykorzystania do produkcji żywności, która jest jednym z najważniejszych towarów eksportowych gospodarki w Polsce – podkreśla Grzegorz Pięta, dyrektor generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Nowe inwestycje mogą być szansą na wykorzystanie „zielonej energii” w produkcji żywności, której jakość cieszy się powszechnym uznaniem konsumentów nie tylko w kraju, ale i za granicą. Energia elektryczna pochodząca z tego typu instalacji może stać się również odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie energetyczne wśród gospodarstw rolnych i przedsiębiorców branży rolno-spożywczej działających na terenach wiejskich.

*Biuro Dyrektora Generalnego
KOWR*

Spółdzielnie energetyczne

– szansa na niezależność energetyczną obszarów wiejskich

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw wprowadziła nowe przepisy w zakresie spółdzielni energetycznych. Podstawowym celem tych regulacji było wdrożenie rozwiązań, które przyczyniłyby się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz poprawy konkurencyjności rolnictwa i jakości życia na obszarach wiejskich.

Zgodnie z przyjętymi założeniami podstawą funkcjonowania każdej spółdzielni energetycznej będą przepisy ustawy Prawo spółdzielcze lub ustawy o spółdzielniach rolników. Działalność spółdzielni powinna opierać się na wytwarzaniu i zużyciu energii elektrycznej lub ciepła, lub biogazu wyłącznie na potrzeby własne i swoich członków, przy czym:

- wytwarzanie energii elektrycznej powinno odbywać się w instalacjach, których łączna moc zainstalowana wszystkich urządzeń nie przekroczy 10 MW i umożliwi pokrycie min. 70% potrzeb energetycznych spółdzielni i jej członków w ciągu roku,
- wytwarzanie ciepła – w instalacjach o łącznej mocy cieplnej nieprzekraczających 30 MW,
- wytwarzanie biogazu – w instalacjach o rocznej wydajności nie większej niż 40 mln m³.

Wybór określonego rodzaju instalacji pozostaje w gestii spółdzielni, jednakże instalacje muszą stanowić własność spółdzielni energetycznej lub

jej członków i być podłączone do sieci tego samego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego (sposób dokonywania rozliczeń

z uwzględnieniem cen i stawek opłat dla poszczególnych grup taryfowych zostanie określony w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Energii). Przepisy ustawy przewidują także, że spółdzielnia energetyczna powinna działać na obszarze gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej lub na obszarze nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą. Dodatkowo liczba członków spółdzielni powinna być mniejsza niż 1000.

Należy również podkreślić, że spółdzielnia energetyczna będzie mogła podjąć działalność po uprzednim zamieszczeniu jej danych w wykazie spółdzielni energetycznych prowadzonym przez Dyrektora Generalnego KOWR. W tym celu należy złożyć do KOWR wnioski wraz z oświadczeniem (wzory dokumentów są dostępne na stronie internetowej KOWR) oraz statutem spółdzielni.

Spółdzielnie energetyczne, których dane zostały zamieszczone w powyższym wykazie, będą mogły korzystać z systemu opustów, przeznaczonego wcześniej jedynie dla prosumentów (za 1 MWh energii elektrycznej wprowadzonej do sieci będzie można z niej pobrać 0,6 MWh). Poza tym spółdzielnie nie będą uiszczać opłat z tytułu rozliczenia energii oraz opłat za usługę dystrybucji, opłaty OZE, opłaty mocowej oraz opłaty kogeneracyjnej. Będą także zwolnione z obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia, a także realizacji przedsięwzięć w zakresie poprawy efektywności energetycznej. Dodatkowo, w przypadku gdy łączna moc zainstalowana elektryczna wszyst-

kich instalacji OZE należących do spółdzielni nie będzie przekraczała 1 MW, energia elektryczna wyprodukowana przez spółdzielnię energetyczną i zużyta przez jej członków będzie podlegała zwolnieniu od podatku akcyzowego.

W celu przybliżenia i rozpowszechnienia wiedzy nt. zasad zakładania i funkcjonowania spółdzielni energetycznych oraz korzyści z nich wynikających 16 października br. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa zorganizował konferencję. Patronat honorowy nad tym wydarzeniem objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W konferencji wzięło udział łącznie 215 osób, w tym przedstawiciele administracji państwowej oraz stowarzyszeń branżowych OZE. Referaty wygłosili m.in. przedstawiciel MRiRW, Krajowej Rady Spółdzielczej czy Stowarzyszenia na rzecz efektywności im. prof. Krzysztofa Żmijewskiego.

*Joanna Stasiak-Panek
Główny Specjalista
Wydział Odnawialnych Źródeł Energii
Departament Innowacji KOWR*

KOWR realizuje, ARiMR finansuje

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jako agencja wykonawcza działająca na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich realizuje zadania delegowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – unijną agencję płatniczą UE. Obejmują one wybrane mechanizmy wspólnej polityki rolnej.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jest największą płatniczą agencją rolniczą w Unii Europejskiej. Jest także jedyną instytucją w Polsce, która rozdysponowuje krajowe oraz europejskie środki na rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze oraz rozwój obszarów wiejskich. Część swoich zadań wynikających z realizacji wspólnej polityki rolnej ARiMR delegowała, na podstawie obustronnej umowy podpisanej 1 września 2017 r., do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

ARiMR, jako agencja płatnicza, wypłaca beneficjentom środki finansowe oraz dochodzi zwrotu nienależnie pobranych kwot pomocy. Z kolei KOWR w ramach zadań delegowanych przyjmuje i rejestruje wnioski o przyznanie lub wypłatę pomocy, zawiera umowy, przeprowadza kontrole na miejscu, ustala należności, przechowuje i udostępnia ARiMR, Komisji Europejskiej lub innym upoważnionym organom dokumenty związane z wykonywaniem zadań delegowanych.

Zadania delegowane z ARiMR do KOWR obejmują następujące mechanizmy i działania:

1. Interwencję na rynkach rolnych, tj. interwencyjny zakup, przechowywanie i sprzedaż oraz dopłaty do prywatnego przechowywania produktów rolnych. Tzw. mechanizmy interwencyjne mają na celu stabilizację dochodów producentów rolnych w danym sektorze, np. zbóż, mleka, masła, mięsa. Ich uruchomienie zależne jest od aktualnej sytuacji podaży-popytu na danym rynku rolnym. Mechanizmy te dostępne są w pewnych okresach roku.
2. Wsparcie rynku produktów pszczelich. Realizowana tu pomoc finansowa służy przede wszystkim poprawie jakości miodu oraz wzmocnieniu poszczególnych ogniw związanych z produkcją i zbytem produktów pszczelich, a w dalszej perspektywie wpływa na stopniową i trwałą poprawę warunków w sektorze pszczelarskim.
3. Program dla szkół. Zadaniem tego programu jest trwała zmiana nawyków żywieniowych dzieci poprzez zwiększenie udziału owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych w ich codziennej diecie oraz upowszechnianie zdrowej, zbilansowanej diety i wzrost świadomości społecznej w tym zakresie wśród dzieci i rodziców.
4. Handel zagraniczny, tj. administrowanie obrotem z zagranicą towarami rolnymi w ramach WPR oraz towarami przetworzonymi nieobjętymi załącznikiem I do TFUE (towary z grupy non aneks I). Głównym celem prowadzonych w tym zakresie działań jest bieżące monitorowanie, we współpracy z agencjami płatniczymi innych państw członkowskich Unii Europejskiej, ilości towarów rolno-spożywczych przywożonych na teren Wspólnoty oraz z niej wywożonych.
5. Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina. Zadanie to polega na monitorowaniu rynku wina w Polsce poprzez m.in. prowadzenie ewidencji producentów i przedsiębiorców wyrabiających wino z winogron, które przeznaczone jest do wprowadzenia na rynek, ustalanie wielkości upraw winorośli i ich odmian na terenie kraju, wielkości produkcji i zapasów wina oraz ilości trafiającej do sprzedaży.
6. Monitorowanie produkcji na rynku cukru oraz rafinację cukru przywiezionego spoza Unii Europejskiej. Zadanie to polega, po pierwsze, na zbieraniu danych o produkcji, zapasach cukru i izoglukozy w danym roku gospodarczym u każdego producenta tych produktów w Polsce oraz raportowaniu do Komisji Europejskiej średnich cen cukru i buraków cukrowych. Po drugie, na monitorowaniu przywozu spoza UE cukru do rafinacji oraz kontroli wywiązania się przedsiębiorcy z obowiązku tej rafinacji.
7. Wspieranie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych i żywnościowych w ramach WPR. Zadanie polega na dofinansowaniu różnego rodzaju przedsięwzięć, m.in. kampanii, akcji, pokazów służących promocji europejskich produktów rolno-spożywczych na rynku wewnętrznym UE, a także na rynkach trzecich. Efektem tych działań ma być zwiększenie konkurencyjności unijnego sektora rolnego.
8. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych (w ramach PROW 2014–2020). To zadanie obejmuje udzielanie wsparcia finansowego na przystępowanie rolników do systemów jakości, a także wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym.

Rynek wina w Polsce

– zadania KOWR

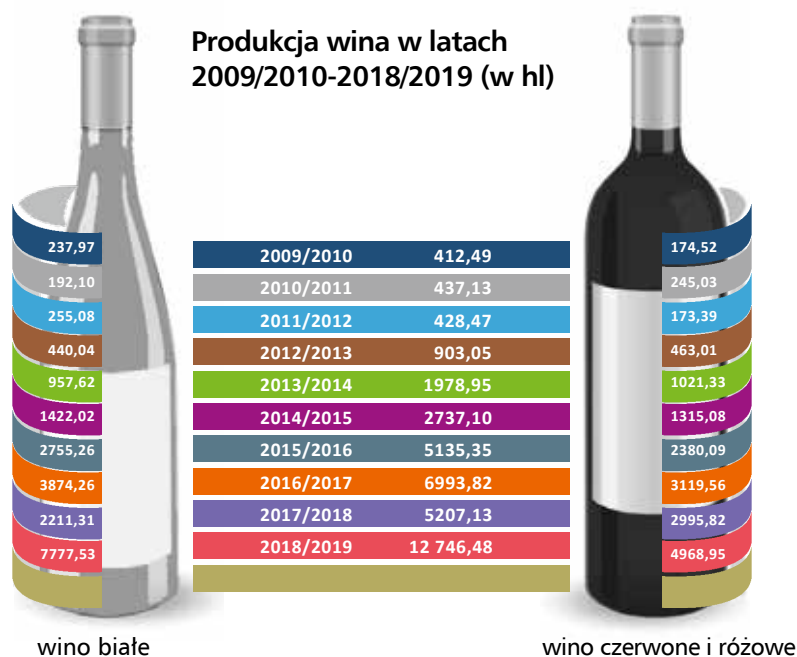
W Polsce odradzają się tradycje winiarskie i uprawy szczepów winnych, a krajowe wina zdobywają uznanie koneserów. W ostatnich latach można zaobserwować znaczny wzrost liczby producentów wina i powierzchni upraw winorośli.

Zgodnie z definicją obowiązującą w prawodawstwie Unii Europejskiej wino jest to produkt otrzymywany wyłącznie w drodze całkowitej lub częściowej fermentacji alkoholowej świeżych winogron (odmiany *vitis vinifera*), rozgniatanych lub nie, lub z moszczu gronowego. Do wytwarzania wina nie można używać wody, soku winogronowego bądź jakichkolwiek innych substancji niedopuszczonych przez przepisy UE. Nie można zatem mylić wina z innymi wyrobami winiarskimi bazującymi na winie gronowym, winami z dodatkiem soków owocowych bądź winami owocowymi.

Organizacja rynku wina w Polsce zaczęła się wraz z akcesją Polski do Unii Europejskiej i objęciem Polski prawodawstwem unijnym. W 2004 r. weszła w życie pierwsza ustawa o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrotie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (dalej zwana „ustawą winiarską”) implementująca do prawodawstwa krajowego przepisy UE dotyczące rynku wina. Jednakże dopiero w 2005 r. rozporządzeniem Rady i Parlamentu Europejskiego Polska została zaliczona do jednej ze stref uprawy winorośli (strefa A), co umożliwiło wyrób wina z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z zapisami tej ustawy wyrób wina z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymaga uzyskania wpisu do ewidencji prowadzonej przez Dyrektora Generalnego KOWR (do 2017 r. ewidencja ta prowadzona była przez Prezesa ARR).

Ewidencja zawiera dane adresowe producenta albo przedsiębiorcy niebędącego producentem, miejsce wyrobu wina, położenie uprawy winorośli, jej areał oraz odmiany uprawianych winorośli.

Powyższe dane są przekazywane Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, do której zadań należy kontrola upraw winorośli w zakresie uprawianych odmian, wyrób wina dopuszczony jest bowiem tylko z określonych odmian. Jednocześnie dane przekazywane są Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, która

Obszar uprawy winorośli wg położenia winnic (w ha)

odpowiedzialna jest za kontrolę procesów produkcyjnych wina tzw. procesów enologicznych, jakości wina i oznakowanie butelek, a także za certyfikację wina (wina z określonej odmiany winorośli bądź wina z określonego rocznika).

Wpis do ewidencji uzyskuje się w drodze decyzji administracyjnej Dyrektora Generalnego KOWR, na wniosek złożony w nieprzekraczalnym terminie do 15 lipca roku poprzedzającego rok gospodarczy, którego ten wniosek dotyczy. Rok gospodarczy (winiarski) zaczyna się 1 sierpnia i kończy się 31 lipca następnego roku.

Do 2008 r. żaden z producentów polskiego wina nie zgłosił się jednak do ARR. Nie zachęcały do tego obowiązujące wówczas wymogi administracyjne oraz konieczność wyrobu wina w składzie podatkowym, niezależnie od wielkości produkcji.

Sytuacja zmieniła się w roku 2008, gdy została znowelizowana ustawa o podatku akcyzowym i został zniesiony obowiązek produkcji wina z upraw własnych w składzie podatkowym, gdy wielkość jego produkcji nie przekracza 1000 hl rocznie. Zmiana ta spowodowała, iż do ARR wpłynęły pierwsze zgłoszenia o wpis do ewidencji, jednakże nadal istniejące wymogi administracyjne (np. konieczność rejestrowania działalności

gospodarczej, uzyskanie zezwolenia na sprzedaż hurtową) przyczyniły się do wykreślenia z ewidencji wielu podmiotów.

W ciągu kolejnych kilku lat liczba podmiotów wyrabiających wino z polskich winogron nieznacznie się zwiększała. Nie były to jednak znaczące przyrosty.

Dopiero ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrotie tymi wyrobami i organizacji rynku wina diametralnie zmieniła sytuację, jeśli chodzi o wyrób wina z krajowych winogron.

Nowa ustawa wprowadziła pojęcie producenta, tj. osoby fizycznej lub osoby prawnej wyrabiającej wino z własnych upraw winorośli. Zwolniła także konieczność rejestracji działalności gospodarczej przez rolników wyrabiających wino w ilości nie przekraczającej 100 hl (tj. 1000 l) rocznie z obowiązku rejestracji działalności gospodarczej. Znacznie zmniejszyła się liczba wymogów formalnych niezbędnych do produkcji wina z przeznaczeniem na sprzedaż dla producentów polskiego wina.

Od tego momentu można zaobserwować znaczny wzrost liczby producentów zainteresowanych produkcją wina z polskich winogron z przeznaczeniem do wprowadzenia do obrotu.

O ile w pierwszych latach do ewidencji wpisanych było od 20 do 30 producentów wina, a powierzchnia upraw winorośli nie przekraczała 50 ha, to po wejściu w życie nowej ustawy winiarskiej można odnotować roczne kilkudziesięcioprocentowe przyrosty, zarówno pod względem liczby producentów wina, jak i powierzchni upraw winorośli.

W minionych latach uprawa winorośli i produkcja wina skupiona była raczej w południowej części Polski (województwa: lubuskie, dolnośląskie, małopolskie, podkarpackie). Obecnie uprawa winorośli prowadzona jest praktycznie w całym kraju, przy czym dynamicznie rozwija się winiarstwo w województwie lubelskim, zachodniopomorskim i świętokrzyskim, a winnice powstają nawet w województwach kujawsko-pomorskim, łódzkim czy mazowieckim).

Kolejnym zadaniem nałożonym na KOWR jest monitorowanie potencjału produkcyjnego rynku wina w Polsce, który obejmuje wielkość zbiorów winogron i produkcji wina lub moszczów winogronowych, stany zapasów produktów winiarskich, ilości wprowadzone do obrotu w poprzednim roku gospodarczym, a także szacunki produkcji wina i dostaw produktów winiarskich.

Podmioty działające na rynku wina, tj. producenci albo przedsiębiorcy niebędący producentami wpisani do ewidencji, przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, przedsiębiorcy posiadający zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości alkoholu od 4,5% do 18%, wydane przez marszałków województw oraz osoby dostarczające wino lub moszcz winogronowy do przedsiębiorców wpisanych do ewidencji zobowiązani są do złożenia w określonych terminach do KOWR deklaracji dotyczących wielkości zbiorów winogron i produkcji wina lub moszczów winogronowych, stanów zapasów produktów winiarskich, ilości wprowadzonych do obrotu w poprzednim roku gospodarczym, a także szacunków produkcji wina i dostaw produktów winiarskich.

Zbiornicze dane opracowane na podstawie złożonych deklaracji przekazywane są Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi do: 30 września (szacunki produkcji wina), 31 października (stany zapasów na koniec poprzedniego roku gospodarczego), 15 stycznia (podsumowanie poprzedniego roku winiarskiego) oraz 15 marca każdego roku (ostateczne wyniki deklaracji produkcji). Następnie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przekazuje dane do Komisji Europejskiej. Podsumowanie poprzedniego roku jest udostępniane Prezesowi GUS, który przekazuje je Eurostatowi.

Produkcja wina wyrobionego z polskich winogron wykazuje podobną dynamikę jak liczba producentów oraz areal upraw winorośli. O ile w pierwszych kilku latach produkcja wina wyniosła ok 200 hl, to już po wejściu w życie nowej

Rok gospodarczy	Liczba producentów wina wpisanych do ewidencji	Powierzchnia uprawy winorośli (w ha)
2009/2010	21	30,36
2010/2011	20	37,02
2011/2012	27	51,98
2012/2013	35	96,87
2013/2014	49	99,49
2014/2015	76	134,35
2015/2016	103	194,24
2016/2017	150	221,23
2017/2018	201	331,18
2018/2019	230	394,83
2019/2020	295	482,06

Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji producentów i przedsiębiorców wyrabiających wino z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Dyrektora Generalnego KOWR, oraz powierzchnia upraw winorośli, z których pozyskuje się winogrona przeznaczone do wyrobu wina.

ustawy z 2011 r. zwiększyła się prawie dwukrotnie i dalej dynamicznie wzrastała, w 2018/2019 roku osiągając poziom ponad 10 000 hl. Bardzo duży wpływ na wielkość produkcji (a także jakość wina) mają warunki pogodowe. W roku gospodarczym 2017/2018 produkcja wina była dużo niższa niż w poprzednim roku gospodarczym, pomimo znacznego wzrostu arealu upraw, właśnie wskutek wyjątkowo niekorzystnych warunków atmosferycznych.

Wielkość istniejących w Polsce winnic, wpisanych do ewidencji, waha się od kilkunastu arów do kilkunastu hektarów. Największe znajdują się w województwie małopolskim i zachodniopomorskim. Bardzo często uprawa winorośli i produkcja wina oraz jego sprzedaż są związane z agroturystyką, a winnice funkcjonują nawet przy dużych obiektach turystycznych (hotele, SPA).

Dla części producentów prowadzenie winnicy i produkcja wina są działalnością dodatkową, dla innych mogą stanowić jedyne źródło utrzymania. Produkcja wina w Polsce staje się coraz bardziej dochodowa, a świadczy o tym fakt, że powstają duże podmioty gospodarcze, których jedynym rodzajem działalności jest uprawa winorośli i produkcja wina.

Piotr Burkot
Główny Specjalista
Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa realizuje Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020. Jako jego beneficjent jest odpowiedzialny za przygotowanie i przeprowadzanie przetargów na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. Natomiast jako instytucja pośrednicząca odpowiada za nadzór nad dostawami i dystrybucją żywności oraz działaniami towarzyszącymi.

Z roku na rok obserwuje się systematyczny rozwój Programu. Zwiększa się jego zakres, asortyment produktów jest rozszerzany i wzbogacany, wzrasta jakość produktów.

W ostatnich latach do Programu wprowadzono bardziej różnorodne i urozmaiczone produkty, a także nowe produkty owocowo-warzywne. Ponadto od Podprogramu 2016 uatrakcyjniono opakowania jednostkowe (są wielokolorowe i zbliżone do tych występujących na rynku). Od Podprogramu 2017, w przypadku

artykułów sypkich, zostały one wzmocnione i wprowadzono możliwość ich wielokrotnego otwierania. Na etykietach znajdują się czytelne opisy oraz proste przepisy na przygotowanie posiłków z wykorzystaniem innych artykułów z POPŻ.

Podprogram 2018

W ramach Programu osoby najbardziej potrzebujące otrzymują nieodpłatnie paczki z żywnością, pełnowartościowe posiłki, a tak-

że mogą brać udział w działaniach towarzyszących, których celem jest włączenie tych osób do społeczności lokalnych i poprawa ich sytuacji życiowej.

Dystrybucja żywności w Podprogramie 2018 rozpoczęła się w miesiącu rozpoczęcia dostaw artykułów spożywczych, tj. w październiku, i trwała do końca czerwca bieżącego roku.

W realizację Podprogramu zaangażowane były 4 organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO): Federacja Polskich Banków Żywności (FPBŻ), Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS) oraz Polski Czerwony Krzyż (PCK), które prowadziły dystrybucję artykułów żywnościowych oraz działania towarzyszące za pośrednictwem organizacji partnerskich regionalnych (OPR) oraz organizacji partnerskich lokalnych (OPL).

Do magazynów organizacji partnerskich wykonawcy dostarczyli ponad 66,3 tys. ton 21 artykułów spożywczych.

Ponad 7 mln paczek żywnościowych i blisko 2 mln posiłków zostało przekazanych ponad 1,38 mln osób najbardziej potrzebujących, zakwalifikowanych do objęcia Programem.

Ponadto odbiorcy pomocy żywnościowej mieli możliwość uczestniczenia w działaniach towarzyszących, mających na celu ich włączenie społeczne, tj.:

- warsztaty kulinarne dla różnych grup pokoleniowych z udziałem ekspertów kulinarnych, kuchmistrzów, dietetyków - pokazujące różne możliwości przygotowania potraw i wykorzystania artykułów spożywczych,
- warsztaty dietetyczne i dotyczące zdrowego żywienia,
- programy edukacyjne o zasadach zdrowego żywienia i przeciwdziałania marnotrawieniu żywności,
- warsztaty edukacji ekonomicznej (nauka tworzenia, realizacji i kontroli budżetu domowego, ekonomicznego prowadzenia gospodarstwa domowego, z uwzględnieniem wszystkich finansowych i rzeczowych dochodów rodziny, w tym darów żywnościowych).

W Podprogramie 2018 organizacje partnerskie przeprowadziły ponad 9 tys. działań towarzyszących, w których uczestniczyło łącznie

Artykuły spożywcze dostarczone do magazynów organizacji partnerskich w ramach POPŻ w Podprogramie 2018

Nazwa artykułu	Ilość (tys. t/tys. l)
groszek z marchewką	4,8
fasola biała	4,8
koncentrat pomidorowy	2,2
buraczki wiórki	1,4
powidła śliwkowe	2,4
makaron jajeczny	6,1
makaron kukurydziany bezglutenowy	0,7
ryż biały	4,1
kasza gryczana	2,0
herbatniki maślane	1,1
mleko UHT	9,4
ser podpuszczkowy dojrzewający	3,2
gołąbki w sosie pomidorowym	2,3
szynka drobiowa	4,0
szynka wieprzowa mielona	2,8
pasztet wieprzowy	0,9
filet z makreli w oleju	2,3
cukier biały	5,4
olej rzepakowy	5,4
kabanosy wieprzowe	0,5
miód nektarowy wielokwiatowy	0,5
	66,3

Podprogram 2018 był realizowany za pośrednictwem ponad 2,5 tys. organizacji partnerskich lokalnych i regionalnych na terenie 2279 gmin (92% gmin w skali całego kraju).

ponad 163 tys. osób korzystających z pomocy żywnościowej.

Podprogram 2019

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa prowadzi obecnie postępowanie o udzielenie zamówienia na dostawę artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 Podprogram 2019. Zgodnie z warunkami przetargu dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich są planowane w terminie od grudnia 2019 r. do 30 czerwca 2020 r. Obejmą 19 artykułów spożywczych, tj.: groszek z marchewką, fasolę białą, koncentrat pomidorowy, buraczki wiórki, powidła śliwkowe, sok jabłkowy, ma-

Dystrybucję żywności i działania towarzyszące realizują

Caritas Polska

Polski Czerwony Krzyż

Federacja Polskich
Banków Żywności

Polski Komitet
Pomocy Społecznej

karon jajeczny, makaron kukurydziany bezglutenowy, ryż biały, kaszę gryczaną, herbatniki maślane, mleko UHT, szynkę drobiową, szynkę wieprzową mieloną, pasztet wieprzowy, filet z makreli w oleju, cukier biały, olej rzepakowy, gołąbki w sosie pomidorowym. Dostawy sera podpuszczkowego dojrzewającego planowane są od grudnia 2019 r. do 30 kwietnia 2020 r.

Dostawy artykułów spożywczych będą realizowane do 123 magazynów wskazanych przez 4 OPO, tj.: Federację Polskich Banków Żywności, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Caritas Polska i Polski Czerwony Krzyż. Osoby najbardziej potrzebujące będą otrzymywać pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych oraz/albo posiłków za pośrednictwem sieci organizacji partnerskich regionalnych oraz organizacji partnerskich lokalnych.

Dystrybucja żywności będzie prowadzona do lipca 2020 r. wśród osób najbardziej potrzebujących zakwalifikowanych do otrzymania pomocy żywnościowej. Ponadto został rozszerzony katalog działań towarzyszących o działania o charakterze indywidualnym lub zbiorowym mające na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących.

Ilona Sadłowska

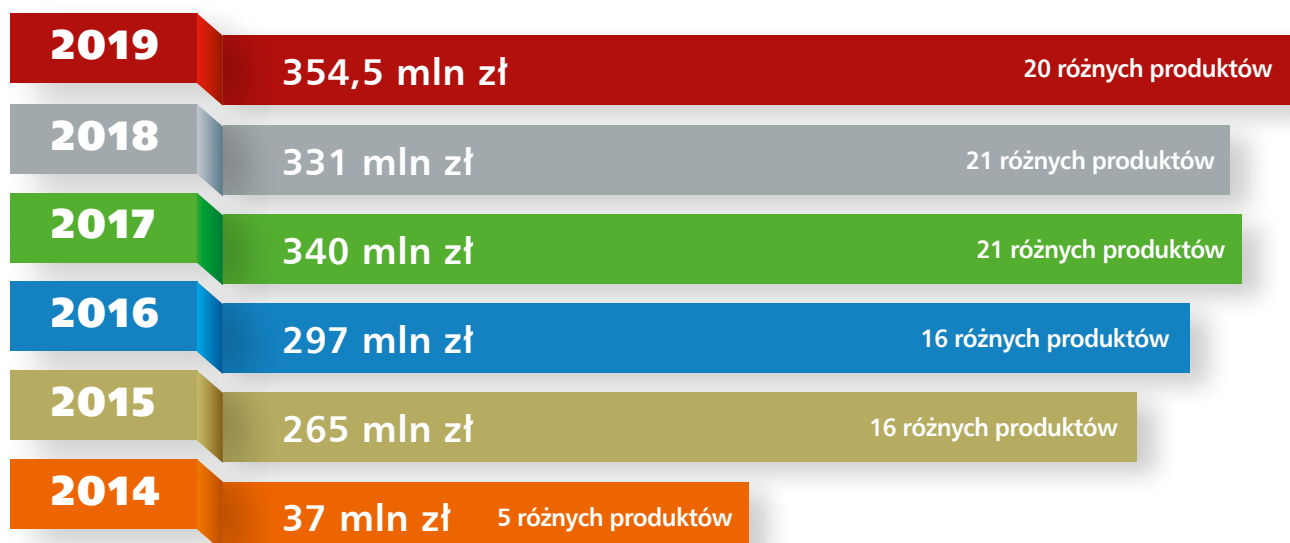
*Kierownik Wydziału Pomocy Żywnościowej
Departament Wspierania Konsumpcji KOWR*

Anna Sieja-Wasilewska

*Kierownik Wydziału Dystrybucji
i Działań Towarzyszących*

Departament Wspierania Konsumpcji KOWR

Rozwój POPŻ w latach 2014–2019

Strategia

zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Przyjęta przez Radę Ministrów „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” to podstawowy dokument polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich w Polsce. Przedstawia cele, kierunki interwencji oraz działania, jakie powinny zostać podjęte do roku 2030. Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa jest konieczny do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju całego kraju.

Rada Ministrów 14 lutego 2017 r. przyjęła „Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” – SOR, tj. średniookresową strategię rozwoju kraju, w której określono nowy model rozwoju kraju, zakładający rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony, wykorzystujący indywidualny potencjał terytorialny oraz rozwój oparty o: inwestycje, innowacje, eksport oraz produkty wysokoprzetworzone. SOR jest realizowana przez system strategii zintegrowanych, które przyczynią się m.in. do właściwego zaadresowania zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i unijnych na lata 2021–2027.

Jedną ze strategii zintegrowanych jest „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” (SZRWIR 2030), która została opracowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295). SZRWIR 2030 zawiera działania i projekty strategiczne będące w kompetencji MRiRW, pozostałych resortów oraz samorządów województw, które pełnią kluczową rolę w procesie programowania, zarzą-

dzania i koordynowania działań rozwojowych na poziomie regionalnym. W dokumencie uwzględniono m.in. wnioski z analiz Komisji Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych (w szczególności OECD i FAO). W strategii znajduje się nawiązanie do celów przyjętej przez ONZ „Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”.

Celem głównym działań zaprojektowanych w „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Realizacja tego celu odbywać się będzie w ramach następujących trzech celów szczegółowych:

- zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej,
- poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska,
- rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa.

Działania planowane w strategii dotyczą wszystkich gospodarstw rolnych i rybackich oraz obszarów wiejskich, z uwzględnieniem ich róż-

Cel główny SZRWRiR 2030

Rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego

Cele SZRWRiR 2030

Kierunki interwencji

Obszary wpływające na osiągnięcie celów SZRWRiR 2030

Cel szczegółowy I Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej

1. Nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja
2. Jakość i bezpieczeństwo żywności
3. Rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0. w sektorze rolno-spożywczym oraz jego modernizacja
4. Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywczym
5. Poszerzanie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno-spożywczego (w tym biogospodarka)

Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

1. Rozwój liniowej infrastruktury technicznej
2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych
3. Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast
4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska
5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom

Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa

1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa
2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy
3. Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi
4. Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym
5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich

Sprawne zarządzanie rozwojem (obszar A)

Stabilne finansowanie rozwoju (obszar B)

Trwała zdolność kreacji i uczenia się (obszar C)

Źródło: SZRWRiR 2030.

nych potrzeb rozwojowych. W działaniach projektowanych do 2030 r. przewidziano m.in.:

- utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne,
- wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych,
- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów,
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną),
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem

będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy zapewniający mieszkańcom wsi godną pracę, a mieszkańcom miast – dostęp do zdrowej, polskiej żywności,

- tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (np. biogospodarki),
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno-spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody.

Projektowane w SZRWRiR 2030 działania finansowane będą ze środków krajowych (budżetowych i samorządowych), prywatnych oraz europejskich (głównie ze wspólnej polityki rolnej, wspólnej polityki rybackiej i polityki spójności). Mają one służyć realizacji celu głównego strategii oraz realizacji długookresowej wizji polskiej wsi.

Marzena Trajer
Dyrektor Biura Analiz i Strategii KOWR

Poznańskie święto smaków, czyli wielki finał „Bitwy Regionów”

Na finałowej gali piątej edycji kulinarnego konkursu „Bitwa Regionów” podczas Targów „Smaki Regionów” w Poznaniu spotkało się 16 drużyn reprezentujących wszystkie województwa w Polsce. Najlepsze danie przygotowało Koło Gospodyń Wiejskich z Gorzykowa w woj. wielkopolskim.

KGW w Gorzykowie zdobyło pierwszą nagrodę za nadzianą roladę z kaczki w towarzystwie gołąbków z modrej kapusty. Drugie miejsce przypadło KGW w Kłaninie (woj. zachodniopomorskie) za gołąbki z rybką w lesie, gołąbki w dwóch smakach. Na podium znalazło się także koło gospodyń wiejskich „Luba” z Lubajn (woj. warmińsko-mazurskie) za lubę mazurską, czyli roladę ziemniaczaną z sosem kurkowym.

Jury wyróżniło również KGW w Olendach z woj. podlaskiego za oszukanego królika oraz KGW Wilków z woj. dolnośląskiego za tort ziemniaczany z dziczyzną.

W tym roku w konkursie wzięły udział 784 Kola Gospodyń Wiejskich. To rekordowa liczba. Co ciekawe, z Wielkopolski, której mieszkanki triumfowały w Poznaniu, było ich najwięcej, bo aż 123!

Finale „Bitwy Regionów” przyciągnęły tłumy gości

Wszystkie drużyny zostały docenione!

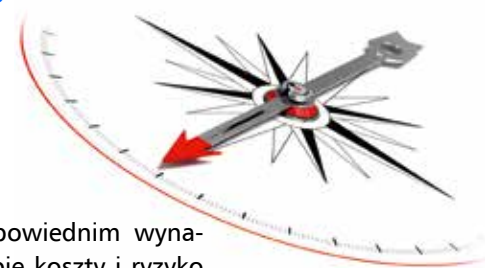

Stoją (od lewej): Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jan Krzysztof Ardanowski, zwycięska drużyna z Gorzykowa, Minister Przedsiębiorczości i Technologii Jadwiga Emilewicz, p.o. Dyrektor Generalny KOWR Grzegorz Pięta, Szef Kancelarii Prezydenta RP Halina Szymańska

Poradnik eksportera

Rodzaje strategii wchodzenia na rynki zagraniczne

W celu zwiększenia zysków coraz więcej polskich firm decyduje się na ekspansję na rynki zagraniczne. Efektem tego trendu jest rekordowy wynik eksportu polskich towarów rolno-spożywczych osiągnięty w roku ubiegłym. Wartość eksportu przekroczyła poziom 29 mld euro. Tendencja wzrostowa nadal się utrzymuje.

Warto zatem zastanowić się, jakie działania musi podjąć firma, aby skutecznie wejść ze swoimi produktami na nowy rynek. Czynnikiem, które warunkują powodzenie firmy, jest bardzo wiele, ale jednym z najistotniejszych jest wybór odpowiedniej strategii.

Wyróżniamy sześć zasadniczo odmiennych sposobów ekspansji firm na nowe rynki:

- eksport pośredni
- eksport bezpośredni
- licencjonowanie
- produkcja na zamówienie
- wspólne przedsięwzięcie (joint venture)
- filia zagraniczna.

W numerze zostaną omówione dwa pierwsze sposoby wchodzenia na rynki zagraniczne.

Z eksportem pośrednim mamy do czynienia wtedy, gdy dostarczane przez producenta towary wywożone są z kraju przez nabywcę mającego siedzibę poza terytorium kraju lub na jego rzecz. Rolą pośrednika jest wtedy sprzedaż towaru na wybranym rynku oraz organizacja przemieszczania produktów z miejsca załadunku do granicy krajowej, a następnie do nabywców

za granicą. Pośrednik za odpowiednim wynagrodzeniem przejmuje na siebie koszty i ryzyko dalszych transakcji i dystrybucji towaru. Sam producent nie podejmuje żadnych działań związanych z przekroczeniem granicy przez towar. Nie musi także konfrontować się z rynkiem kraju docelowego.

Ta forma eksportu wybierana jest głównie przez producentów nieposiadających żadnego doświadczenia w eksporcie lub też niewielkie. Sprawdza się świetnie, kiedy firma widzi nieduże możliwości zbytu na danym rynku. Eksport pośredni jest polecaną strategią szczególnie dla małych i średnich firm, które nie posiadają większych zasobów finansowych i kadrowych. Dzięki temu minimalizują ryzyko związane z wejściem na nowy rynek.

Eksport pośredni odbywa się poprzez przedsiębiorstwa eksportowo-importowe bądź agentów eksportowo-importowych. W zależności od skali ryzyka można wyróżnić takich agentów eksportowo-importowych jak: maklerzy handlowi – działający na cudzy rachunek i w cudzym imieniu, komisanci – działający na cudzy rachunek i we własnym imieniu, oraz dealerzy – działający na własny rachunek i we własnym imieniu.

Zalety

- niskie koszty wejścia na rynek zagraniczny
- niewielkie ryzyko finansowe dla firmy
- wszelkie trudności związane z wejściem na nowy rynek leżą po stronie pośrednika

Wady

- niższe przychody ze względu na marże pośredników
- brak bezpośredniego dostępu do nabywców towarów
- niewielki wpływ na sprzedaż zagraniczną z uwagi na zależność od pośredników

Eksport bezpośredni ma miejsce wówczas, gdy producent sam występuje w roli eksportera, sam dokonuje wywozu towarów za granicę lub też upoważnia do tego inny podmiot, który dokonuje wywozu w jego imieniu. Samodzielnie podejmuje również czynności związane z przekroczeniem granicy przez towar i jego zbytu za granicą. Dokumenty eksportowe wystawiane są na eksportera.

W porównaniu z eksportem pośrednim eksport bezpośredni daje firmie możliwość kierowania i kontroli przebiegiem transakcji. To przedsiębiorca odpowiada za budowanie pozycji marki i wizerunku jego firmy w innych krajach. Od niego też zależy strategia marketingowa oraz kierunki rozwoju na nowych rynkach. Co prawda, związane z tym ryzyko i nakłady inwestycyjne są spore, ale prawdopodobieństwo osiągnięcia większego zysku jest również większe. Ponadto przedsiębiorstwo może szybciej dostosować się do wymogów rynku zagranicznego. Minusem eksportu bezpośredniego są stosunkowo wysokie koszty – szczególnie jeśli chodzi o budowanie wizerunku firmy poza granicami kraju oraz zdecydowanie większe ryzyko finansowe.

Wśród metod eksportu bezpośredniego można wskazać:

- eksport bezpośredni z kraju – przy większej planowanej sprzedaży wskazane jest utworzenie w firmie własnego działu eksportu, który będzie realizował wszelkie niezbędne zadania tj. penetrację wybranych rynków, ich analizę, nawiązywanie kontaktów handlowych, ofertowanie, prowadzenie negocjacji czy kontraktowanie. Dział główne

zadania wykonuje z kraju, jednak od czasu do czasu konieczne są wyjazdy zagraniczne w celu spotkania się z kontrahentami, przeprowadzenia negocjacji handlowych czy też sfinalizowania kontraktu. Taka formuła prowadzenia handlu wymaga reorganizacji w firmie oraz dodatkowych nakładów finansowych;

- własne biuro przedstawicielskie – przedsiębiorstwo tworzy za granicą własne przedstawicielstwo handlowe, które odgrywa rolę akwizytora kontraktów – prowadzi rozpoznawanie rynkowe, negocjuje warunki dostaw itp.
- przez dystrybutora lub agenta zagranicznego – gdy firma nie planuje wejść głębiej w sieć dystrybucyjną danego rynku zagranicznego, wtedy może zwrócić się do agentów zagranicznych z ofertą sprzedaży własnych produktów. Jest to dobra strategia w początkowym etapie rozwoju eksportu. Przedsiębiorstwo nadaje wtedy dystrybutorowi lub agentowi prawa wyłączności lub ograniczone upoważnienia do reprezentowania jego interesów w określonym kraju.

Inna formuła to pełnienie roli agenta sprzedaży przez zakontraktowanego przedstawiciela zagranicznego.

Zalety

- zdobywanie doświadczenia i eksploracja rynków zagranicznych
- bardziej opłacalna sprzedaż towarów
- okazja do zdobycia cennej wiedzy o rynku międzynarodowym
- niezależność od pośredników
- bezpośrednie zarządzanie procesem sprzedaży
- możliwość ciągłego reagowania na sygnały i potrzeby rynku

Wady

- stosunkowo wysokie koszty organizacyjne i operacyjne
- poznawanie rynków zagranicznych „na własnych błędach”
- ponoszenie przez producenta kosztów ewentualnego niepowodzenia na rynkach zagranicznych

Departament Wsparcia Eksportu KOWR

Sytuacja na rynkach rolnych

RYNEK ZBÓŻ

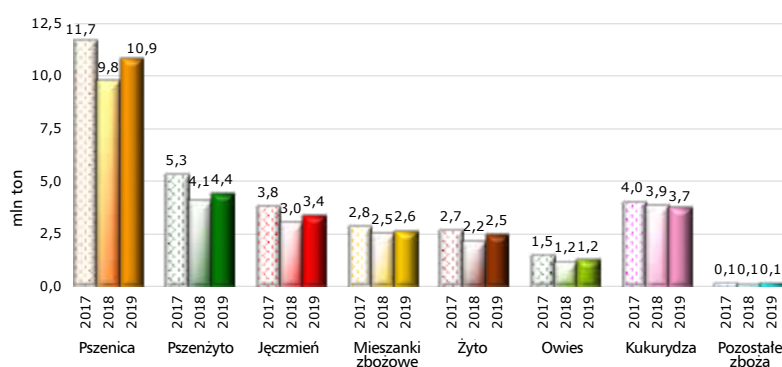
Według prognozy USDA światowe zbiory zbóż (bez ryżu) w sezonie 2019/2020 wyniosą 2,16 mld ton, o 2% więcej niż w poprzednim sezonie, ale o 0,5% mniej niż w rekordowym sezonie 2016/2017¹. Pomimo dobrych zbiorów globalne zapasy zbóż na koniec sezonu 2019/2020 mogą ulec obniżeniu o 2%, do 623 mln ton. Do zmniejszenia zapasów przyczyni się wzrost zużycia zbóż na świecie. Zapotrzebowanie na ziarno wzrośnie m.in. na tradycyjnych rynkach zbytu unijnego zboża, tj. w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie.

W UE zbiory zbóż w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 311 mln ton, o 9% wyższym niż przed rokiem. Większe niż w 2018 r. zbiory szacuje się u głównych jego eksporterów, m.in. we Francji (wg Komisji Europejskiej – o 14%, 71 mln ton), w Niemczech (o 18%, 45 mln ton), Wielkiej Brytanii (o 11%, 24 mln ton) i na Węgrzech (o 7%, 16 mln ton), natomiast mniejsze – w Rumunii (o 13%, 28 mln ton), Hiszpanii (o 20%, 19 mln ton) i we Włoszech (o 2,5%, 15 mln ton).

Wzrost zbiorów o 5%, do 228 mln ton, odnotowano w krajach Wspólnoty Niepodległych Państw. Bardzo dobre zbiory zbóż są szacowane w Federacji Rosyjskiej (wzrost o 4%, do 111 mln ton) i na Ukrainie (wzrost o 8%, do rekordowego poziomu – 75 mln ton). Kraje te, ze względu na wysoki poziom zasobów, będą dysponowały dużymi nadwyżkami zbóż.

W Polsce w 2019 r. GUS oszacował krajowe zbiory zbóż (łącznie z kukurydzą, gryką i prosem) na 28,9 mln ton, o 8% powyżej poziomu z 2018 r. Zbiory pszenicy i jęczmienia, w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosły o 11%, odpowiednio do 10,9 mln ton i 3,4 mln ton, a żyta – o 13%, do 2,5 mln ton.

Szacunek krajowych zbiorów zbóż w Polsce w 2019 r. na tle lat poprzednich

Źródło: obliczenia Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS.

Mniej natomiast zebrano kukurydzy, prosa i gryki².

W sezonie 2019/2020 zużycie zbóż, tak jak sezon wcześniej, może wynieść około 25,3 mln ton, z uwagi na spadek pogłowia trzody chlewnej, przy dalszym wzroście produkcji żywca drobiowego oraz przerobu zbóż w przemyśle.

Sytuacja na rynku wewnętrznym, przy dużej konkurencji na rynkach zagranicznych (zwłaszcza ze strony państw WNP) będzie prawdopodobnie skutkowałą ograniczeniem eksportu. W sezonie 2019/2020 (tj. od lipca do sierpnia 2019 r.) z kraju wywieziono 593 tys. ton ziarna zbóż, o 23% mniej niż w poprzednim sezonie. Wartość eksportu ziarna zbóż w tym czasie zmniejszyła się o 24%, do 111 mln euro. Mniejsza (o 18%, 37 mln euro) była również wartość wywozu produktów zbożowych pierwotnego przetwórstwa, natomiast zwiększyła się (o 8%, do 362 mln euro) wartość wywozu produktów zbożowych wysokoprzetworzonych. Łączny eksport zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) wyniósł 790 tys. ton i był

1. Zbiory zbóż (bez ryżu) na świecie, w WNP i w UE według United States Department of Agriculture (USDA) – Grain: World Markets and Trade, October 2019.

2. Przewidywany szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwych w 2019 r., Informacje Sygnalne GUS, publikacja z 27 września 2019 r.

o 20% mniejszy niż przed rokiem. Wartość eksportu uległa obniżeniu o 3%, do 510 mln euro³.

W okresie od lipca do sierpnia 2019 r., w porównaniu z analogicznym okresem sezonu 2018/2019, import zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencji ziarna) zmniejszył się o 18%, do 327 tys. ton. Wydatki na import spadły o 2%, do 162 mln euro. W efekcie dodatnie saldo handlu zagranicznego zbóż i przetworów zbożowych wyniosło około 463 tys. ton i było o 22% mniejsze niż w roku poprzednim. Jednocześnie wartość salda uległa obniżeniu o 3%, do około 348 mln euro.

Analitycy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oceniają, że w całym sezonie z kraju zostanie wywiezione do 5 mln ton ziarna zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencji ziarna). Import zbóż i przetworów zbożowych w ekwiwalencji ziarna może się kształtować na poziomie około 2 mln ton.

Dostawy zbóż do skupu z nowych zbiorów, zarówno na świecie, jak i w Polsce, przyczyniły się do obniżenia cen ziarna. W krajowym skupie we wrześniu 2019 r. cena pszenicy (według danych GUS) ukształtowała się na poziomie 660 zł/t, o 1% niższym niż w poprzednim miesiącu. Za żyto przeciętnie uzyskiwano 567 zł/t, nieznacznie (o 0,4%) mniej niż miesiąc wcześniej. W tym czasie cena jęczmienia wzrosła o 2%, do 671 zł/t. W porównaniu z cenami sprzed roku ziarno pszenicy i żyta, w obu przypadkach, było o 18% droższe, a jęczmienia – o 9%.

W kolejnych miesiącach sezonu 2019/2020 globalny popyt na zboża, przy malejących zapasach, będzie wywierał presję na wzrost cen. Wzrost ten będzie ograniczany dużą podażą ziarna, zwłaszcza pochodzącego z Europy Wschodniej (Rosja i Ukraina). Zmiany cen ziarna na rynkach zagranicznych (szczególnie w UE) będą determinowały zmiany cen w kraju. W tej sytuacji krajowe ceny skupu zbóż do końca pierwszego kwartału 2020 r. mogą wykazywać sezonową tendencję wzrostową. Jednak poziom tych cen może być niższy niż przed rokiem.

RYNEK WIEPRZOWINY

Według prognozy Departamentu Rolnictwa USA z października 2019 r. światowa produkcja wieprzowiny w 2019 r. prawdopodobnie wyniesie 106 mln ton i będzie o 6% mniejsza niż w 2018 r. Na rok

2020 prognozowane jest dalsze jej zmniejszenie do 95,2 mln ton, tj. o około 10%. Tak duży spadek produkcji w latach 2019–2020 będzie rezultatem znacznego ograniczenia pogłowia świń w Chinach (największego światowego producenta wieprzowiny) z powodu rozprzestrzeniającego się w tym kraju afrykańskiego pomoru świń (ASF). W 2019 r. produkcja w Chinach prawdopodobnie zmniejszy się o około 7,5 mln ton (o 14%), do 46,5 mln ton, a w 2020 r. – o około 11,8 mln ton (o 25%), do 34,8 mln ton⁴.

Komisja Europejska przewiduje, że w 2019 r. w UE, pomimo zmniejszenia liczebności pogłowia w grudniu 2018 r., produkcja wieprzowiny prawdopodobnie utrzyma się na poziomie nieco wyższym (o 0,4%) niż w 2018 r. i wyniesie 24,2 mln ton, co będzie spowodowane utrzymującym się wzrostem wydajności rzeźnej. Na 2020 r. prognozowany jest wzrost unijnej produkcji o 1,5%, do 24,5 mln ton, jednakże jego tempo będzie zależało od tego, jak kraje członkowskie zareagują na wzrost cen⁵.

W Polsce w czerwcu 2019 r. pogłowiu trzody chlewnej liczyło 10 781 tys. szt., o 9% mniej niż przed rokiem⁶. Spadki, w odniesieniu do czerwca 2018 r., odnotowano we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, a największy wystąpił w grupie świń na chów o wadze 50 kg i więcej (o 13,3%), w tym loch – również o 13,3%, a loch prośnych – o 9,1%. Liczebność prosiąt zmniejszyła się o 11,8%, warchlaków – o 11,4%, a tuczników – o 4,5%. Według szacunków IERiGŻ–PIB w 2019 r., na skutek zmniejszenia liczebności pogłowia, krajowa produkcja żywca wieprzowego może wynieść 2460 tys. ton (1914 tys. ton mpc.), o około 3% mniej niż w roku 2018⁷.

W 2019 r. znaczące zmniejszenie produkcji wieprzowiny w Chinach skutkowało wzrostem jej eksportu z UE do tego kraju oraz innych krajów azjatyckich (m.in. Japonii, Wietnamu i Tajwanu). W okresie styczeń–sierpień 2019 r. z UE wyeksportowano blisko 3 mln ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencji tusz), o 15% więcej niż przed rokiem. Eksport z UE do Chin wzrósł o 48%, do 1,3 mln ton, a do Japonii – o 7%, do 328 tys. ton. Do krajów tych wywieziono ponad połowę (56%) wolumenu eksportowanej wieprzowiny. Odbiorcami wieprzowiny

3. Wyniki polskiego handlu zagranicznego ziarnem zbóż dotyczą asortymentów z pozycji towarowych CN: 1001–1005, 1007, 1008, 1101–1104, 1107, 110811, 110812, 1109, 2302, 1902, 1904, 1905 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi.

4. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, October 2019.

5. Prognoza produkcji oraz handel zagraniczny wieprzowiną na podstawie Short-term outlook for EU agricultural markets in 2019 and 2020, Autumn 2019.

6. Biuletyn Statystyczny nr 9/2019, GUS, 23.10.2019 r.

7. Prognoza produkcji żywca wieprzowego w 2019 r. na podstawie „Rynek Mięsa Stan i Perspektywy”, nr 56, czerwiec 2019 r., IERiGŻ–PIB, MRiRW.

z UE były również m.in.: Korea Południowa, Filipiny, Hongkong i USA, ale wolumen eksportu do tych krajów był niższy niż przed rokiem⁸.

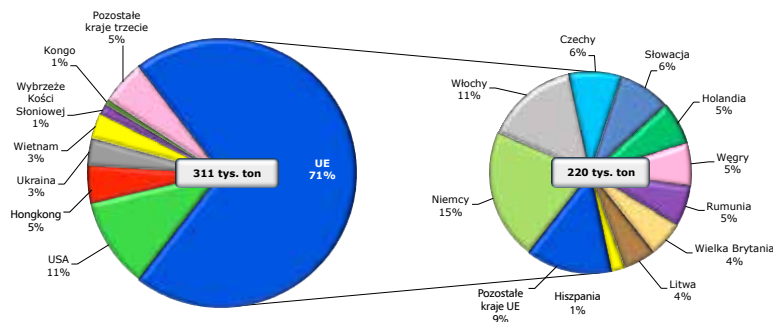
W okresie styczeń–sierpień 2019 r. na rynek unijny zaimportowano 23 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), nieznacznie (o 0,4%) mniej niż przed rokiem. Zmniejszył się import ze Szwajcarii (o 18%), która jest głównym dostawcą wieprzowiny na rynek unijny, a zwiększył z pozostałych krajów, tj. z Norwegii, Serbii, Chile i USA.

Komisja Europejska szacuje, że w 2019 r., z uwagi na znaczący wzrost wolumenu wywozu do Chin, eksport produktów wieprzowych poza obszar celny UE może być o 20% większy niż w 2018 r. Jednocześnie, na skutek przewidywanego utrzymania unijnej produkcji żywca wieprzowego na poziomie zbliżonym do notowanego w 2018 r., o około 5% może się zwiększyć import produktów wieprzowych do UE.

Polska jest ważnym eksporterem wieprzowiny poza obszar celny UE. Jednocześnie około 74% wolumenu eksportu polskiego asortymentu wieprzowego sprzedawane jest do krajów Unii Europejskiej. W okresie styczeń–sierpień 2019 r. z Polski wyeksportowano 512 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 4% mniej niż przed rokiem⁹. W strukturze asortymentowej dominowało mięso świeże i mrożone (60%). W okresie ośmiu miesięcy 2019 r. wyeksportowano 311 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu), o 5% mniej niż przed rokiem. Mięso wywożono głównie do krajów UE, m.in.: do Niemiec (47 tys. ton), Włoch (33 tys. ton), Czech i na Słowację (po 18 tys. ton). Odbiorcami spoza UE były m.in.: USA (34 tys. ton), Hongkong (14 tys. ton), Ukraina (10 tys. ton) i Wietnam (9 tys. ton).

Od stycznia do sierpnia 2019 r. do Polski zaimportowano 599 tys. ton żywca, mięsa, tłuszczów i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 9% mniej niż w tym samym okresie 2018 r. Mięsa, stanowiącego 78% w imporcie, przywieziono 457 tys. ton (w wadze produktu), o 10% mniej. Dostawcami były wyłącznie kraje UE, a największy udział miała Belgia (29% – 132 tys. ton), Niemcy (23% – 105 tys. ton), Dania (17% – 78 tys. ton),

Kierunki eksportu mięsa wieprzowego* z Polski w okresie I–VIII 2019 r.

* CN 0203

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Holandia (11% – 50 tys. ton) i Hiszpania (10% – 45 tys. ton). Jednocześnie import trzody chlewnej do Polski wyrażony w sztukach zmniejszył się o 12%, do 4,7 mln szt., w tym import prosiąt i warchlaków wyniósł 4,2 mln szt.

IERiGŻ-PIB szacuje, że w 2019 r. eksport żywca, mięsa i przetworów wieprzowych z Polski w ujęciu ilościowym może być o 1% większy niż w 2018 r., czemu sprzyjać będzie rosnący popyt na wieprzowinę w krajach azjatyckich, m.in. w Chinach, Japonii i Wietnamie. Zwiększony eksport tego asortymentu z innych krajów UE na rynek chiński może dać szansę krajowym producentom na lokowanie większej ilości wieprzowiny w krajach UE. W 2019 r. import asortymentu wieprzowego może być o około 6% mniejszy. W pierwszym półroczu 2020 r., w ocenie IERiGŻ-PIB, eksport produktów wieprzowych z Polski może być o 1% większy niż w pierwszym półroczu 2019 r., a import prawdopodobnie zwiększy się o 2%¹⁰.

W 2019 r. zwiększony popyt na wieprzowinę ze strony azjatyckich importerów (zwłaszcza Chin), przy utrzymaniu unijnej podaży na poziomie tylko nieznacznie (o 0,4%) wyższym niż w roku ubiegłym, skutkuje wzrostem cen trzody chlewnej u głównych jej producentów i eksporterów. We wrześniu 2019 r. za świnie rzeźne klasy E średnio w UE płacono 181,72 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 2% więcej niż w sierpniu 2019 r. oraz o 24% więcej niż przed rokiem.

W Polsce ceny skupu trzody chlewnej kształtują się pod wpływem zmian cenowych u liczących się unijnych producentów wieprzowiny.

10. Szacunek handlu zagranicznego w 2019 r. i prognoza na I półrocze 2020 r. na podstawie „Handel Zagraniczny Produktami Rolno-Spożywczymi. Stan i Perspektywy”, nr 50, wrzesień 2019 r., IERiGŻ-PIB, MRiRW.

8. Dane KE Committee for the Common Organisation of the Agricultural Markets, 17 October, 2019.

9. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świní gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209 oraz 1601, 1602 i 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

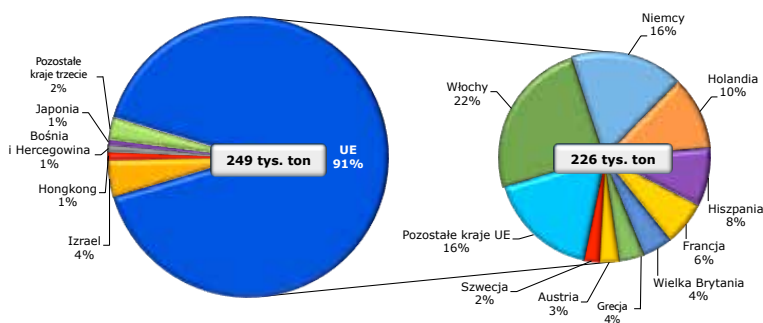
Do końca 2019 r. oraz w pierwszym kwartale 2020 r., na skutek rosnącego popytu importowego na unijną wieprzowinę ze strony Chin i innych krajów azjatyckich dotkniętych chorobą ASF, ceny skupu żywca wieprzowego prawdopodobnie będą wyższe niż w analogicznych okresach lat 2018 i 2019. Wzrost krajowych cen będzie stymulowany sytuacją podaży-popytową na rynku unijnym, związaną z większym eksportem do krajów trzecich, przy ograniczonej podaży na rynku UE.

RYNEK WOŁOWINY

Departament Rolnictwa USA ocenia, że w 2019 r. globalna produkcja wołowiny może być o 2% mniejsza niż w 2018 r. i wynieść 61,3 mln ton. W 2020 r. spodziewany jest natomiast jej wzrost o 1%, do 61,9 mln ton, o czym przede wszystkim zadecyduje zwiększenie produkcji w USA, Brazylii i Argentynie¹¹.

Ze wstępnych danych Komisji Europejskiej wynika, że w połowie 2019 r. w UE pogłowia bydła liczyło 80,9 mln szt. i było o 1,5% mniejsze niż w czerwcu 2018 r. Spadek odnotowano m.in. w Niemczech (o 2,7%), we Francji (o 1,4%), w Wielkiej Brytanii (o 1,4%), Irlandii (o 1,9%) i we Włoszech (o 2,5%), a wzrost w Polsce (o 2,5%). W Hiszpanii wielkość pogłowia utrzymała się na poziomie sprzed roku. W efekcie, w pierwszym półroczu 2019 r. wielkość ubojów w całej UE była o 0,9% mniejsza niż przed rokiem. Komisja Europejska szacuje, że w 2019 r. produkcja wołowiny w UE może być o 0,5% mniejsza niż w 2018 r. i wynieść 7,97 mln ton. W 2020 r. prognozowany jest dalszy jej spadek o 0,7%, do 7,91 mln ton¹².

Kierunki eksportu mięsa wołowego* z Polski w okresie I-VIII 2019 r.

* kody CN 0201 i 0202

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

11. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, October 2019.

12. Prognoza produkcji oraz handel zagraniczny wołowiną na podstawie Short-term outlook for EU agricultural markets in 2019 and 2020, Autumn 2019.

W Polsce, utrzymuje się tendencja wzrostowa w liczebności pogłowia bydła. W czerwcu 2019 r. krajowe pogłowia liczyło 6358 tys. szt., o 2,5% więcej niż przed rokiem. Największy wzrost odnotowano w przypadku cieląt – o 5%, liczebność młodego bydła w wieku 1–2 lat zwiększyła się o 1,9%, a stado bydła w wieku powyżej 2 lat wzrosło o 1,4%¹³.

W 2019 r. wzrost pogłowia bydła oraz przewidywany wzrost spożycia wewnętrznego są czynnikami oddziaływującymi pro wzrostowo na poziom produkcji wołowiny. Równocześnie mniej korzystne wyniki notowane w eksporcie wpływają ograniczająco na rozwój produkcji. W tej sytuacji ocenia się, że w całym 2019 r. poziom krajowej produkcji wołowiny może być zbliżony do uzyskanego w 2018 r.

W 2019 r. wyniki handlowe unijnego eksportu produktów wołowych i cielęcych uległy pogorszeniu, do czego przyczynił się 80% spadek dostaw do Turcji. Tak znaczącego zmniejszenia eksportu wołowiny do tego kraju nie zrekomensowała zwiększona sprzedaż unijnej wołowiny do: Izraela, Algierii, Ghany, Bośni i Hercegowiny, Filipin oraz Chin. W okresie styczeń–sierpień 2019 r. z UE wyeksportowano 481 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 4% mniej niż przed rokiem. W odniesieniu do analogicznego okresu 2018 r. dostawy do Hongkongu – głównego odbiorcy produktów wołowych – zmniejszyły się o 9% i wyniosły 42 tys. ton. Wzrósł eksport do: Izraela (o 12,5%, do 36 tys. ton), Algierii (o 36%, do 34 tys. ton), Ghany (o 5%, do 28 tys. ton), Bośni i Hercegowiny (o 12%, do 27 tys. ton), Filipin (o 35%, do 25 tys. ton) oraz Chin (z 4 tys. ton do 14 tys. ton)¹⁴.

Import produktów wołowych i cielęcych do UE w okresie ośmiu miesięcy 2019 r. był o 5% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 216 tys. ton (w ekwiwalencie tusz). Wołowinę przywożono głównie z Brazylii (87 tys. ton), Argentyny (47 tys. ton) i Urugwaju (32 tys. ton).

Komisja Europejska szacuje, że w całym 2019 r. poza obszar celnym UE może zostać wyeksportowane o 8% produktów wołowych więcej niż w 2018 r., do czego przyczynią się większe dostawy tego asortymentu na rynki dotychczasowych partnerów handlowych, tj. do Izraela, Filipin, Bośni i Hercegowiny oraz przywracanie dostępu do niektórych rynków zbytu (w tym rynku chińskiego). Jednocześnie wolumen unijnego importu wołowiny w 2019 r. może

13. Biuletyn Statystyczny nr 9/2019, GUS, 23.10.2019 r. oraz niepublikowane dane GUS.

14. Beef & Veal Market Situation, CMO Committee, 17 October 2019.

być o 3% mniejszy, na skutek ograniczenia dostaw z Urugwaju i Brazylii, które zwiększyły podaż na rynek wewnętrzny.

Polska jest liczącym się unijnym eksporterem wołowiny poza obszar celny Unii Europejskiej (według danych za osiem miesięcy 2019 r. plasuje się na piątym miejscu po Irlandii, Hiszpanii, Francji i Holandii). Jednak przeważająca część wolumenu asortymentu wołowego przeznaczonego na eksport kierowana jest do krajów UE (około 90%). Sprzyja temu m.in. konkurencyjna cena żywca wołowego w Polsce na tle cen innych unijnych producentów, która jest przeciętnie o 15–21% niższa od średniej ceny w UE.

W 2019 r. na skutek m.in. ograniczenia sprzedaży produktów wołowych do Turcji, która była znaczącym odbiorcą polskiej wołowiny w 2018 r., wyniki eksportowe tego asortymentu z Polski uległy pogorszeniu. W okresie styczeń–sierpień 2019 r. z kraju wyeksportowano 311 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 5% mniej niż przed rokiem¹⁵. Przedmiotem wywozu było głównie mięso (90% udziału), którego wyeksportowano 249 tys. ton (w wadze produktu), przede wszystkim do krajów UE. Unijnymi odbiorcami mięsa wołowego z Polski były m.in.: Włochy (56 tys. ton), Niemcy (39 tys. ton), Holandia (26 tys. ton), Hiszpania (20 tys. ton) oraz Francja (15 tys. ton), a spoza UE – Izrael (11 tys. ton). Na uwagę zasługuje dynamika wzrostu eksportu do Japonii (4,5-krotny wzrost), a także do Macedonii (wzrost o 15%), których udział w strukturze polskiego eksportu jest na razie niewielki i wynosi po około 1%.

W okresie ośmiu miesięcy 2019 r. do Polski przywieziono 30 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 7% mniej niż przed rokiem. W wolumenie importu 53% stanowiło mięso, a 39% – bydło żywe.

IERiGŻ–PIB szacuje, że w 2019 r. eksport produktów wołowych i cielęcych z Polski może być o około 7% mniejszy niż w 2018 r., na skutek m.in. ograniczonego popytu na produkty wołowe ze strony Turcji, w związku z utrzymującą się recesją gospodarczą w tym kraju. W całym 2019 r. import produktów wołowych i cielęcych do Polski prawdopodobnie zmniejszy się o około 11%. W pierwszym półroczu 2020 r.

(w ocenie IERiGŻ–PIB) eksport produktów wołowych i cielęcych z Polski może utrzymać się na poziomie z analogicznego okresu 2019 r., a wolumen importu prawdopodobnie zwiększy się o około 2%¹⁶.

Od początku 2019 r. do lipca średnie unijne ceny zakupu żywca wołowego wykazywały spadek, co było związane z ograniczeniem eksportu produktów wołowych do krajów trzecich, zwłaszcza do Turcji. Uwarunkowania podaźowo-popytowe oraz sytuacja cenowa u największych producentów wołowiny w UE mają wpływ na poziom cen skupu bydła rzeźnego w Polsce. Jest to związane z dużym udziałem eksportu wołowiny w krajowej produkcji (w 2018 r. wyniósł on 82%).

We wrześniu 2019 r. (dane GUS) krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt) przeciętnie uzyskiwali 6,01 zł/kg, a za młode bydło – średnio 6,15 zł/kg. Był to poziom cen odpowiednio o 1,6% i 1,4% niższy niż w sierpniu br. W odniesieniu do notowań sprzed roku bydło ogółem potaniało o 7%, a młode bydło – o 9%.

RYNEK DROBIU

Zgodnie z prognozą USDA światowa produkcja mięsa kurzego w 2019 r. osiągnie 99,6 mln ton i będzie o 4% większa niż w 2018 r. Na rok 2020 prognozowany jest dalszy jej wzrost do rekordowego poziomu 103,5 mln ton. Do zwiększenia globalnej produkcji w 2020 r. szczególnie przyczyni się dynamiczny rozwój produkcji drobiarskiej w Chinach, będący konsekwencją dużego ograniczenia produkcji trzody chlewnej z powodu wirusa ASF¹⁷.

Według prognozy Komisji Europejskiej produkcja drobiu w UE w 2019 r. osiągnie 15,6 mln ton (w ekwiwalencie tuszek), o 2,5% więcej niż w roku 2018. KE prognozuje, że w roku 2020 produkcja drobiu zwiększy się zaledwie o 1,5%, do 15,9 mln ton. Do spowolnienia tempa wzrostu produkcji przyczyni się wolniej rosnący popyt eksportowy oraz konsumpcja wewnętrzna¹⁸.

Zgodnie z danymi GUS w Polsce w okresie od stycznia do września 2019 r. w zakładach przemysłu drobiarskiego zatrudniających 50 i więcej pracowników wyprodukowano łącznie 2044 tys. ton mięsa drobiowego, o ponad 2% więcej niż przed

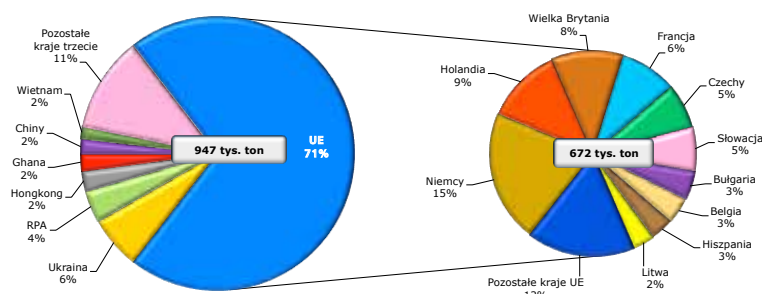
15. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202 oraz 1602 i 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

16. Szacunek handlu zagranicznego w 2019 r. i prognoza na I półrocze 2020 r. na podstawie „Handel Zagraniczny Produktami Rolno-Spożywczymi. Stan i Perspektywy”, nr 50, wrzesień 2019 r., IERiGŻ–PIB, MRiRW.

17. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, October 2019.

18. Short-term outlook for EU agricultural markets in 2019 and 2020, Autumn 2019.

Kierunki eksportu mięsa drobiowego* z Polski w okresie I–VIII 2019 r.

* CN 0207

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

rokiem¹⁹. Jednocześnie w okresie sierpień–wrzesień br. odnotowano bardzo duży – 9% wzrost wylęgów kurcząt w porównaniu z analogicznym okresem roku 2018. Biorąc pod uwagę duży wzrost wylęgów kurcząt przeznaczonych do tuczu oraz utrzymujący się popyt eksportowy, analitycy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa przewidują, że produkcja drobiu w całym 2019 r. w odniesieniu do roku 2018 może wzrosnąć o 5-6%.

Według danych Komisji Europejskiej w okresie od stycznia do sierpnia 2019 r. unijny eksport produktów drobiowych był o 9% większy niż przed rokiem i wyniósł 1265 tys. ton. Głównymi kierunkami sprzedaży drobiu z UE do krajów trzecich były: Filipiny (142 tys. ton), Ghana (124 tys. ton), Ukraina (113 tys. ton)²⁰.

Zgodnie z prognozą KE w całym 2019 r. tempo wzrostu unijnego eksportu drobiu na rynki krajów trzecich będzie nieco wolniejsze niż w roku 2018 i wyniesie 4,5%. Komisja Europejska przewiduje, że w 2020 r. dynamika wzrostu eksportu drobiu ulegnie redukcji do 2,7%²¹.

Zgodnie z danymi KE od stycznia do sierpnia 2019 r. do UE zaimportowano 577 tys. ton produktów drobiowych, o 7,4% więcej niż w porównywalnym okresie 2018 r. Drób importowany był przede wszystkim z Tajlandii (216 tys. ton), Brazylii (215 tys. ton) i Ukrainy (89 tys. ton)²². Zgodnie z prognozą Komisji Europejskiej w całym 2019 r. import drobiu będzie o 6% większy niż w roku 2018 przede wszystkim z uwagi na stopniowe przywracanie relacji handlowych z brazylijskimi producentami drobiarskimi²³.

19. Biuletyn Statystyczny nr 9/2019, GUS, 23.10.2019 r.

20. EU Market Situation for Poultry. Committee for Common Organisation of the Agricultural Markets, Brussels z 17.10.2019 r.

21. Short-term outlook for EU agricultural markets in 2019 and 2020, Autumn 2019.

22. EU Market Situation for Poultry (...), op. cit.

23. Short-term outlook for EU agricultural (...), op. cit.

Od stycznia do sierpnia 2019 r. z Polski wyeksportowano 1145 tys. ton żywca, mięsa, podrobów i przetworów drobiowych (w ekwiwalencie tuszek), o 11% więcej niż w analogicznym okresie 2018 r. Z tej ilości na rynku UE krajowi przedsiębiorcy sprzedali 860 tys. ton asortymentu drobiowego, o 6% więcej niż przed rokiem, podczas gdy do krajów pozaunijnych wyeksportowano 286 tys. ton, o 27% więcej²⁴.

Na rynku UE głównymi odbiorcami mięsa drobiowego z Polski były Niemcy (15% udział – 141 tys. ton), Holandia (9% – 80 tys. ton), Wielka Brytania (8% – 76 tys. ton) oraz Francja (6% – 60 tys. ton). Poza UE mięso drobiowe wywożone było głównie na Ukrainę, do RPA i Hongkongu. Szczególnie duży wzrost eksportu, w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r., odnotowano w eksporcie do RPA. Od stycznia do sierpnia 2019 r. eksport mięsa drobiowego do RPA osiągnął 36 tys. ton wobec 2 tys. ton przed rokiem. Tak duży wzrost wolumenu sprzedaży świadczy o odbudowujących się relacjach handlowych.

Według prognozy IERiGŻ–PIB eksport drobiu z Polski w całym 2019 r. może zwiększyć się o 8% w stosunku do roku 2018. Do wzrostu eksportu przyczyni się utrzymanie przewagi cenowej krajowego asortymentu na rynku UE i dynamiczny rozwój eksportu na rynki pozaunijne. W pierwszym półroczu 2020 r. eksport drobiu będzie się rozwijał w tempie 6%²⁵. Czynnikiem ograniczającym dynamikę wzrostu eksportu na rynek unijny w 2020 r. może być rosnąca konkurencja cenowa ze strony producentów brazylijskich i ukraińskich oraz prawdopodobne wyjście Wielkiej Brytanii z UE. W dłuższej perspektywie na rozwój polskiego eksportu na rynki krajów trzecich pozytywnie wpłynie przywrócenie prawa do sprzedaży mięsa drobiowego na rynek chiński, które zostało wydane dla kolejnych krajowych zakładów produkcyjnych²⁶.

Import drobiu do Polski w okresie pierwszych ośmiu miesięcy 2019 r. wzrósł o 12%, do 125 tys. ton. IERiGŻ–PIB prognozuje, że w całym 2019 r.

24. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem drobiowym dotyczą wybranych towarów z pozycji CN 0105, 0207 oraz 1602 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tuszek.

25. Szacunek handlu zagranicznego w 2019 r. i prognoza na pierwsze półrocze 2020 r. na podstawie „Handel Zagraniczny Produktami Rolno-Spożywczymi. Stan i Perspektywy”, nr 50, wrzesień 2019 r., IERiGŻ–PIB, MRiRW.

26. Źródło: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polski-drob-pojedzie-dochin>. Data odczytu: 31.10.2019 r.

import żywca, mięsa, podrobów i przetworów drobiowych będzie o 7% większy niż w roku 2018.

Na rynku krajowym w pierwszym kwartale 2019 r. tempo wzrostu eksportu przewyższało dynamikę wzrostu produkcji krajowej, co wpływało stymulująco na wzrost cen skupu kurcząt brojlerów. W drugim kwartale 2019 r. wolumen eksportu był zaledwie o około 1% większy niż w pierwszym kwartale, co spowodowało wyhamowanie wzrostu cen. Od początku sierpnia br. do połowy października ceny skupu kurcząt brojlerów odznaczały się umiarkowanym spadkiem, co determinowane było rosnącą produkcją w krajowych zakładach. Według danych ZSRIR MRiRW ceny skupu kurcząt brojlerów w dniach 14–20 października 2019 r. wyniosły średnio w kraju 3,29 zł/kg wobec 3,49 zł/kg na początku sierpnia br. (spadek o 6%). Przewiduje się, że do końca 2019 r. utrzyma się niewielka sezonowa obniżka cen skupu kurcząt brojlerów.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

Globalny wzrost produkcji mleka w najbliższej dekadzie prawdopodobnie utrzyma się na umiarkowanym poziomie i będzie stymulowany stałym, choć wolniejszym niż w latach wcześniejszych, wzrostem popytu. Z szacunków KE wynika, że w Unii Europejskiej, która (po Indiach) jest największym światowym producentem mleka, w 2019 r. produkcja może wzrosnąć o 0,4%, do około 167,4 mln ton. Przewidywany spadek pogłowia krów (o 0,6% w relacji rok do roku) prawdopodobnie zostanie zrekompensowany dalszym wzrostem mleczności (o 1,1%). W konsekwencji unijne dostawy mleka do skupu w 2019 r. mogą wzrosnąć o 0,5%, do 158 mln ton. Zakładając optymalne warunki pogodowe i utrzymanie popytu na produkty mleczne, KE przewiduje, że w 2020 r. unijna produkcja surowca może wzrosnąć o 0,7%, do 168,5 mln ton²⁷.

W Polsce w połowie 2019 r. przerwany został, notowany w latach 2017–2018, wzrost pogłowia krów mlecznych. Według danych GUS w czerwcu 2019 r. liczba tych zwierząt ukształtowała się na poziomie 2221,5 tys. szt., o 0,5% (o 11,5 tys. szt.) niższym niż w czerwcu 2018 r. Przewiduje się, że w drugiej połowie 2019 r. z chowu krów nadal będą rezygnowały gospodarstwa najmniejsze, o niskiej efektywności gospodarowania, przy jednoczesnym dalszym rozwoju chowu krów w średnich i dużych

Produkcja i pogłowia krów mlecznych w Polsce

* szacunek IERiGŻ-PIB

** prognoza IERiGŻ-PIB

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS i IERiGŻ-PIB.

gospodarstwach, wyspecjalizowanych w produkcji mleka. W efekcie liczba krów mlecznych w grudniu 2019 r. może osiągnąć poziom około 2,23 mln szt., o blisko 1% wyższy niż rok wcześniej.

Postępująca sukcesywnie wymiana materiału genetycznego w gospodarstwach wielkotowarowych sprzyja wzrostowi wydajności mlecznej krów. W 2019 r. mleczność oszacowano na poziomie 6,4 tys. litrów/szt., a w 2020 r. – na 6,5 tys. litrów/szt., w obu przypadkach o około 2% wyższym w relacji rok do roku.

W 2019 r. dostawy mleka do skupu, pomimo sezonowych wahań, utrzymywały się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. W okresie dziewięciu miesięcy 2019 r. producenci do podmiotów skupujących dostarczyli blisko 9 mld litrów mleka, o 2% więcej niż w tym samym okresie 2018 r. W całym 2019 r. skup mleka surowego prawdopodobnie wyniesie około 12 mld litrów i będzie o blisko 3% większy niż w 2018 r. IERiGŻ-PIB przewiduje, że produkcja mleka w Polsce w 2019 r. może osiągnąć poziom 14,1 mld litrów, a w 2020 r. – 14,3 mld litrów, w obu przypadkach o około 2% wyższy niż przed rokiem²⁸.

Notowany w 2019 r. dalszy wzrost dostaw mleka do przemysłu mleczarskiego oraz rosnący globalny popyt na produkty mleczne (w szczególności na odtłuszczone mleko w proszku) wpływały stymulująco na wzrost krajowej produkcji większości trwałych artykułów mleczarskich. Analitycy KOWR przewidują, że w 2019 r. produkcja OMP wyniesie 170 tys. ton i będzie o 4% większa niż w 2018 r. Jednocześnie produkcja masła może kształtować się w granicach 225–230 tys. ton wobec 222 tys. ton w 2018 r. W 2020 r., na skutek przewidywanej

27. Short-term outlook for EU agricultural markets in 2019 and 2020, Autumn 2019.

28. „Rynek Mleka. Stan i Perspektywy”, nr 56, maj 2019 r., IERiGŻ-PIB, MRiRW.

poprawy koniunktury na światowym rynku mleka oraz dalszego wzrostu krajowej podaży surowca, produkcja artykułów mleczarskich prawdopodobnie będzie nadal wykazywała tendencję wzrostową.

Od początku 2019 r. przychody branży mleczarskiej z eksportu produktów mlecznych utrzymują się na poziomie nieco wyższym niż w bardzo dobrym 2018 r. Ze wstępnych danych Ministerstwa Finansów wynika, że w okresie styczeń–sierpień 2019 r. wartość wywozu artykułów mleczarskich z Polski wyniosła 1595 mln euro (6,84 mld zł) i była o około 3% wyższa niż przed rokiem. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 715 mln euro (3,07 mld zł), o 5% więcej. W efekcie dodatnie saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi ukształtowało się na poziomie 880 mln euro (3,77 mld zł) i było o 1% większe niż w tym samym okresie 2018 r.

IERiGŻ–PIB przewiduje, że ogółem w 2019 r., ze względu na wyższe niż przed rokiem ceny transakcyjne, wpływy z wywozu produktów mlecznych z Polski mogą być o 4% większe niż w 2018 r. i wynieść 2,3 mld euro. Jednocześnie wartość przywozu może być zbliżona do notowanej przed rokiem i wynieść około 1 mld euro. W efekcie polska branża mleczarska umocni pozycję eksportera netto. Dodatkowo saldo wymiany handlowej produktami mlecznymi prawdopodobnie wzrośnie do około 1,3 mld euro i może być o 4% większe niż w 2018 r.

Wyniki handlu zagranicznego branży mleczarskiej są uzależnione od koniunktury na rynku światowym oraz zmian w krajowej produkcji i skupie mleka. IERiGŻ–PIB ocenia, że w pierwszym półroczu 2020 r. utrzymają się relatywnie wysokie ceny produktów mlecznych, co przy dalszym wzroście produkcji surowca w Polsce będzie wpływało stymulująco na wzrost przychodów z wywozu artykułów mleczarskich. Jednocześnie wzrostowe tendencje utrzymają się także w wydatkach na import²⁹.

W Polsce ceny skupu mleka surowego od sierpnia 2019 r. wykazywały sezonowy wzrost. We wrześniu 2019 r. krajowi dostawcy za mleko uzyskiwali 131,26 zł/hl, o 0,5% więcej niż miesiąc wcześniej, ale o 1% mniej niż we wrześniu 2018 r.

W okresie dziewięciu miesięcy 2019 r. średnia krajowa cena skupu mleka była o około 2% wyższa niż przed rokiem i wyniosła 134,57 zł/hl. Analitycy KOWR przewidują, że do końca 2019 r. ceny skupu mleka surowego mogą być zbliżone do cen notowanych w tym samym okresie 2018 r. W 2020 r.

o poziomie cen surowca zadecyduje kondycja ekonomiczna globalnego rynku mleka.

W Polsce ceny zbytu produktów mlecznych wykazują analogiczne tendencje jak ceny na rynku światowym. Notowany w 2019 r. spadek cen zbytu masła jest wynikiem mniejszego popytu na tłuszcz mleczny na świecie i w konsekwencji mniejszego eksportu. We wrześniu 2019 r. spadkowa tendencja cen tego tłuszczu została zahamowana. Według danych GUS za masło w blokach płacono 17,93 zł/kg, o 5% więcej niż w sierpniu br., ale o 26% mniej niż przed rokiem. Jednak w październiku masło ponownie potaniało. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW w dniach 14–20 października 2019 r. masło w blokach zbywano przeciętnie po 17,06 zł/kg z VAT, o 1% taniej niż miesiąc wcześniej i o 22,5% taniej niż przed rokiem.

Utrzymujący się w 2019 r. zwiększony globalny popyt na OMP wpływał stymulująco na wzrost cen tego produktu. We wrześniu 2019 r. krajowi producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 9,17 zł/kg z VAT, o 3% więcej niż w poprzednim miesiącu i o 39% więcej niż w sierpniu 2018 r. Wzrostowa tendencja cen OMP utrzymywała się także w kolejnych tygodniach. Według danych ZSRIR MRiRW w dniach 14–20 października 2019 r. ceny OMP osiągnęły poziom 10,16 zł/kg z VAT, o 6% wyższy niż przed miesiącem i o 52% wyższy niż w porównywalnym okresie 2018 r.

Analitycy KOWR przewidują, że do końca 2019 r. ceny masła w Polsce, ze względu na wyhamowanie globalnego popytu na ten produkt, będą niższe od notowanych rok wcześniej. Prawdopodobnie podtrzymane zostaną natomiast wzrostowe tendencje cen zbytu odtłuszczonego mleka w proszku, które do końca 2019 r. mogą się utrzymywać na względnie wysokim poziomie.

Przewidywane na 2020 r. uwarunkowania podaży-popytowe na rynku krajowym nie ulegną większym zmianom, a to oznacza, że ich wpływ na ceny krajowe będzie relatywnie niewielki. Większą rolę będą odgrywały zmiany cen na rynku międzynarodowym.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR³⁰: Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Martyn Mieczkowski, Joanna Sych-Winiarek, Maria Włodarczyk.

29. „Handel Zagraniczny Produktami Rolno-Spożywczymi. Stan i Perspektywy”, nr 50, wrzesień 2019 r., IERiGŻ–PIB, MRiRW.

30. Analizę opracowano na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

Summary

Grzegorz Pięta, _____

Acting Director General of the National Support Centre for Agriculture (KOWR)

The Director General cordially invites you to read on.

Katarzyna Szymańska _____

Polish food conquers the world

The article presents details of the KOWR promotional activities aimed at marketing Polish food abroad, including boosting sales of agricultural and food products to the non-EU countries. The KOWR's services for exporters include assistance in accessing foreign customers.

The KOWR and ENEA Group – cooperation for the development of renewable energy

We publish the news on signing the letter of intent between the KOWR, Enea and Enea Generation. It is a beginning of the cooperation, which shall result in construction of large-area photovoltaic farms.

Joanna Stasiak-Panek _____

Energy cooperative – an opportunity for energy self-sufficiency in rural areas

The article discusses regulations pertaining to an energy cooperative introduced by virtue of the Act of 19 July 2019 amending the act on renewable energy sources and certain other acts. They aim to implement solutions that contribute to enhanced regional energy security, improved competitiveness of agriculture and better quality of lives in rural areas.

The KOWR implements, the ARMA finances

This year witnessed the 25th anniversary of the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture. The article presents the challenge that arises from implementing the Common Agricultural Policy, delegated by ARMA to the National Support Centre for Agriculture based on the bilateral agreement executed on 1 September 2017.

Piotr Burkot _____

The market for wine in Poland – the KOWR's job

The organisation of the wine market in Poland began with Poland's accession to the EU and its inclusion in

the Community's jurisdiction. The article presents the KOWR's tasks related to monitoring the domestic wine market. Recent years have seen a substantial increase in the number of wine producers and vineyard expansion.

Ilona Sadłowska, _____

Anna Sieja-Wasilewska

Food Aid Operational Programme 2014–2020

The National Support Centre for Agriculture implements the Food Aid Operational Programme 2014–2020. The article discusses the implementation of the programme in past years and the preparations for running the sub-programme for 2019.

Marzena Trajer _____

The strategy for the sustainable development of rural areas, agriculture and fisheries 2030

The strategy for the sustainable development of rural areas, agriculture and fisheries 2030 adopted by the Council of Ministers is the cornerstone of the agricultural policy and rural development in Poland. It presents the objectives, directions of intervention and actions to be taken by 2030.

The Poznań festival of flavour or the grand finale of “the Battle of the Regions”

A photo report from the final of the “The Battle of the Regions” culinary competition.

The exporter's manual. Types of strategies for entering international markets

The next instalment in the series of guidelines for exporters discusses strategies for companies to enter new markets. This edition presents direct and indirect exports.

The situation in agricultural markets

The KOWR experts discuss the situation in primary agricultural markets: cereals, pork, beef, poultry, milk and dairy products, and they analyse trends in production, sales and consumption of agricultural and food products.

Korzyści dla społeczności lokalnych wynikające z funkcjonowania spółdzielni energetycznych:

poprawa sytuacji finansowej
rolników i ich rodzin

wzrost konkurencyjności
rolnictwa

poprawa jakości życia
gospodarstw domowych

budowanie relacji
gospodarczych w ramach
wspólnot lokalnych

poprawa jakości
środowiska naturalnego

tworzenie miejsc pracy
i kreowanie nowych usług
na poziomie lokalnym

zwiększenie bezpieczeństwa
energetycznego regionu

poprawa wizerunku
i atrakcyjności turystycznej
oraz rekreacyjnej terenu

Spółdzielnia energetyczna może rozpocząć działalność po zamieszczeniu jej danych
w wykazie prowadzonym przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30
01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny
22 376-76-76
Czynny od poniedziałku do piątku
w godz. 8.00-16.00

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego **22 376-78-55**
Biuro Administracyjne **22 376-74-10**
Biuro Analiz i Strategii **22 376-72-29**
Biuro Audytu i Kontroli **22 376-79-05**
Biuro Finansowo-Księgowe **22 376-74-32**
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych **22 376-73-61**
Biuro Teleinformatyki **22 376-70-24**
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim **22 376-77-44**
Departament Gospodarowania Zasobem **22 376-76-23**
Departament Innowacji **22 376-71-30**
Departament Interwencji Rynkowych **22 376-71-09**
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego **22 376-79-67**
Departament Nadzoru nad Spółkami **22 376-77-76**
Departament Rozwoju Rynku **22 376-70-50**
Departament Wsparcia Eksportu **22 376-72-26**
Departament Wspierania Konsumpcji **22 376-79-79**

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok
ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Kraków
ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
12 424-09-40

OT Pruszcz Gdański
ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Bydgoszcz
ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Lublin
ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Rzeszów
ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Częstochowa
ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-22-36

OT Łódź
ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Szczecin
ul. Matejki 6B
71-615 Szczecin
91 814-42-00

OT Gorzów Wlkp.
ul. Myśliborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Olsztyn
ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-00

OT Warszawa
pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Kielce
ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Opole
ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Wrocław
ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Koszalin
ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Poznań
ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01